

Študijski skok v tujino

Možnosti za študij zunaj naših meja se odpirajo vse večjemu deležu slovenske študentske populacije.

Komentar: Rudi Rizman, univerza in znanje kot lopata / **Intervju:** Danica Purg, direktorica in dekanica IEDC – poslovne šole Bled / **E-znanje:** Nekaj predlogov za brezplačno širjenje obzorij prek spleta

ŠTUDIJSKI SKOK V TUJINO

Vanja Pirc, Tjaša Zajc

Možnosti za študij zunaj naših meja se odpirajo vse večjemu deležu slovenske študentske populacije. Predstavljamo zgodbe študentov, ki so preizkusili tuje izobraževalne sisteme, in sicer v ZDA, Veliki Britaniji, Švici, Južni Koreji, na Kitajskem in Slovaškem.

Študij v tujini je bil še pred nekaj leti dosegljiv le peščici slovenskih študentov in zanj so se odločali skoraj izključno tisti, ki so jih zanimale študijske smeri, na katere se pri nas ni bilo mogoče vpisati, ali pa tisti, ki so si lahko privoščili študentsko življenje z neredko bistveno višjimi stroški. Danes je precej drugače. Možnosti za študij zunaj naših meja se odpirajo vse večjemu deležu študentske populacije. Tisti študenti, ki so tujino že okusili, celo pravijo, da postaja vsaj nekajmesečni študijski obisk katere od tujih fakultet skoraj nepogrešljiv del študijskega procesa. Zakaj? Ker jim omogoča, da na slovensko realnost pogledajo od zunaj, ker se naučijo novega tujega jezika ali izpopolnijo znanje tistega, ki ga že obvladajo, ker spoznajo nov način študija in podajanja snovi, pa tudi nove vsebine in vidike, predvsem pa spletejo nove prijateljske vezi.

Študij v tujini lahko v grobem ločimo na redni študij in mednarodne študijske izmenjave, pri katerih študenti del obveznosti opravijo na tuji fakulteti, matična slovenska fakulteta pa jim opravljene obveznosti prizna, čeprav dosedanje izkušnje kažejo, da se pri tem neredko zaplete. Razlogov za vse večjo priljubljenost študija v tujini je več, od tega, da meja znotraj EU ni več, do tega, da sodi mobilnost študentov med prednostne naloge bolonjskega programa. Ta je sicer deležen številnih kritik zaradi podrejanja študijskega procesa logiki kapitala, pa tudi zaradi vprašljive slovenske interpretacije, a ne glede na to se je število mednarodnih študijskih izmenjav zadnja leta zelo povečalo. Izjema je morda iztekajoče se študijsko

1. Študent fotografije Aljaž Velički pri svojih delih najraje kombinira znana slikarska dela (npr. Salvador Dali), ki jim dodaja elemente fotografije.

letu, saj so nekatere fakultete opazile upad zanimanja za izmenjave, pri čemer ni povsem jasno, ali so vzrok za obrat neprizanesljive gospodarske razmere ali nezadostna naklonjenost vodstev posameznih fakultet takšnim oblikam izobraževanja njihovih študentov.

V okviru EU sta najbolj znana programa študija v tujini Erasmus, ki študentom omogoča opravljanje nekaterih študijskih obveznosti na eni od univerz članic EU, in Leonardo da Vinci, ki je namenjen tistim, ki že delajo ter se izobražujejo poklicno ali strokovno. Obstajajo še številni drugi programi in organizacije, ki prav tako spodbujajo mobilnost, tudi zunaj EU. Tistim, ki jih mika tujina, so v pomoč čim višje povprečne ocene, znanje uradnega jezika države gostiteljice, pa tudi motiviranost in kakšne mednarodne aktivnosti v preteklosti. Študenti lahko zaprosijo za katero od oblik finančne pomoči, denimo za študentska posojila ali štipendije. Koliko slovenskih študentov je doslej vzelo posojilo za študij v tujini, ni mogoče ugotoviti, saj podatki bank niso javni. Na voljo so le podatki o posojilih, ki jih je odobril Javni sklad RS za razvoj kadrov in štipendij, in teh je bilo od leta 2004 do sredine julija letos 314. Tudi evidence vseh štipendij v Sloveniji ni, je pa sklad konec lanskega leta 75 študentom, ki študirajo v tujini, zagotavljal Zoisovo

štipendijo (ta je v povprečju znašala 303,29 evra), 96 državno štipendijo, devetim pa kadrovske štipendije. Sklad sicer študente v tujini sofinan-

cira še prek programov Ad futura in povprečna štipendija za šolnino in življenjske stroške je leta 2009 znašala 36.098,36 evra za celoten program, 16.680,57 evra za posamezno leto izobraževanja ali 1.390,05 evra na mesec. Ker štipendije ali študentska posojila pogosto ne zadoščajo za kritje vseh stroškov študija in bivanja v tujini, številni slovenski študenti med študijem v tujini delajo. Tudi sam študij v tujini ali študijska izmenjava je lahko dobra referenca pri poznejšem iskanju zaposlitve. ☉

TISTI ŠTUDENTI, KI SO ŠTUDIJ V TUJINI ŽE IZKUSILI, CELO PRAVIJO, DA POSTAJA VSAJ NEKAJMESEČNI ŠTUDIJSKI OBISK KATERE OD TUJIH UNIVERZ SKORAJ NEPOGREŠLJIV DEL ŠTUDIJSKEGA PROCESA.

«Veš, kako velik je svet! Zakaj bi se omejeval?»

ALJAŽ VELIČKI, ŠTUDENT FOTOGRAFIJE V BRATISLAVI
TJAŠA ZAJC, FOTO OSEBNI ARHIV

ALJAŽ VELIČKI se je s fotografijo srečal že v osnovni šoli. Leta 1999 se je udeležil prvega tečaja v lokalnem fotoklubu, nato pa se je vsa srednješolska leta ukvarjal s črno-belo fotografijo. Dobil je dve državni nagradi na natečaju Evropa v šoli, imel je več razstav, fotografiral je za lokalne glasbene skupine in dejavno deloval v fotoklubu. V četrtem letniku umetniške gimnazije zanj ni bilo dvoma, kaj naj študira, vprašanje je bilo le, kje. Univerzitetnega študija fotografije v Sloveniji še ni bilo. Najbližje je bil Zagreb, veliko fotografov pa se je odločalo tudi za priljubljeno univerzo FAMU v Pragi. A ta za Aljaža ni bila dovolj zanimiva. Pritegnila ga je Akademija za likovno umetnost in oblikovanje v Bratislavi, kjer ni študiral še noben Slovenec. Po sprejemnih izpiti, ki so vključevali predstavitveni portfolio, test splošne razgledanosti, test iz znanja angleščine in več praktičnih nalog (fotografiranje v petih urah, razvijanje filmov in fotografij ter zagovor opravljenega, preizkus postavitve različnih elementov v studiu), je bil sprejet. Od takrat si na Slovaškem kroji prihodnost, v prihajajočem študijskem letu pa bo opravljal četrti letnik. Na vprašanje, ali je med njegovimi sošolci veliko tujcev, odgovori, da jih je na vsej katedri za fotografijo manj kot pet. Sam je s študijem zadovoljen, nenavadno se mu zdi le, da med predmeti nimajo likovne teorije: »Predmeti, s katerimi smo se najprej ukvarjali, so bili tekstil, kiparstvo, grafično oblikovanje, fotografija je prišla na vrsto šele v četrtem semestru. Imamo tudi veliko teoretičnih predmetov, kot so

umetnostna zgodovina, zgodovina fotografije in zgodovina estetike. Čudno se mi zdi le, da ni likovne teorije, ki je osnova vsega. Kolikor vem, ljubljanska Akademija za likovno umetnost in oblikovanje ta predmet ima.»

Ker prihaja iz Slovenije, ki je članica EU, mu šolnine ni treba plačevati. Najemnina, ki jo plačuje za stanovanje, ni visoka, znaša le okrog 120 evrov, je pa zato drugače pri drugih izdatkih: »Nimamo bonov za prehrano, kot je to v navadi v Sloveniji, imamo pa študentske menze. Sam grem pogosto na glasbeno akademijo, kjer se za 3 evre dobro najem.« Kot pravi, lahko študent na Slovaškem preživi s 400 evri na mesec, težava je le v tem, da morajo študenti akademije precej odšteti za študijske razstave: »Vsak semester imamo razstavo, za katero si moraš stroške kriti sam. Šola nam materiala ne zagotavlja, na razstavi pa moraš sodelovati, ker iz predstavljenega na njej dobiš oceno. Ta je lahko nižja, če uporabiš slabši material, navsezadnje morajo biti končni izdelki profesionalni. Za fotografije lahko porabiš tudi 300 evrov. Na leto za dva velika projekta potrebuješ okoli 500 evrov.« Njemu pri kritju teh stroškov pomaga Zoisova štipendija.

Aljaž je eden tistih bolj radovednih in razposajenih študentov, ki se jim zdi druženje in obiskovanje festivalov v prostem času zelo pomembno. Vendar na te dogodke ne hodi s fotoaparatom. To je storil le enkrat in ostal brez njega. »Najbolj me jezi, da so mi skupaj s fotoaparatom ukradli tudi pet filmov. Včasih enostavno veš, da bo kakšna fotka res dobra ali da bo dobrih več posnetkov. Zato mi je žal predvsem tega,« pravi, čeprav si kraje ne žene preveč k

cu. Za zdaj ima še štiri fotoaparate; tri klasične z različnimi formati za filme in enega digitalnega. Z enim izmed njih, ki deluje po principu lomografije, se je predstavil tudi na razstavi v Mehiki. Ali bo po študiju prišel nazaj domov ali bo ostal na Slovaškem, še ne ve in se s tem tudi ne obremenjuje: »Slovenijo poznam, kmalu bom tudi Slovaško. Potem je tu še ogromno krajev, ki me zanimajo. Veš, kako velik je svet! Zakaj bi se omejeval?«

“VSAK SEMESTER IMAMO RAZSTAVO, ZA KATERO SI MORAŠ STROŠKE KRITI SAM. ŠOLA NAM MATERIALA NE ZAGOTAVLJA, NA RAZSTAVI PA MORAŠ SODELOVATI, KER IZ PREDSTAVLJENEGA NA NJEJ DOBIŠ OCENO.”

VPISI ZA OKTOBER 2010

BA AVDIO PRODUKCIJA

**PRODUCENT
ELEKTRONSKE GLASBE**

DAN ODPRTIH VRAT:
Sobota, 11.9.2010 ob 12.00 uri
Registriraj se na saeljubljana@sae.edu

«Vlagajo ogromno truda in denarja»

MATEJ MRLAK, ABSOLVENT POLITOLOGIJE NA FDV, KI SE JE NEDAVNO VRNIL S ŠTUDIJSKE IZMENJAVE V JUŽNI KOREJI
VANJA PIRC, FOTO OSEBNI ARHIV

MATEJ MRLAK, ki študira politologijo na ljubljanski Fakulteti za družbene vede, se je pred nekaj tedni vrnil s študijske izmenjave v Južni Koreji. Prav zaradi te države je sploh oddal prijavo za nekajmesečni študij v tujini. »Ko sem na seznamu univerz, ki so ponujale izmenjave, opazil Univerzo v Seulu, sem si rekel, da želim tja. O Južni Koreji sicer vemo, da se je izjemno hitro razvila, poznamo tudi njene blagovne znamke, študijsko pa je pri nas razmeroma neznana. Naši študenti se v Aziji navadno odločajo za Kitajsko ali Japonsko. Tisti, ki so doslej odhajali v Južno Korejo, pa so praviloma opravljali prakso v javni upravi v Daeguju. Tokrat je bila na voljo študijska izmenjava, in to v Seulu,« se spomni Matej. Ker je absolvent tik pred koncem študija, ni verjel, da bo njegova prijava uspela, a kljub dvomom je spomladi skupaj s še eno študentko iste fakultete odpotoval v južnokorejsko prestolnico.

Na letališču ga je pričakal domačin, uradno njegov »buddy«, ga odpeljal do univerze in študentskega doma ter ga seznanil z vsem potrebnim, nanj pa se je potem lahko obrnil kadarkoli med bivanjem v Južni Koreji. »Organizacija je bila res vrhunska, to je najverjetneje povezano s tem, da Južnokorejci izobraževanju pripisujejo izredno velik pomen. Vanj vlagajo ogromno truda in denarja,« ugotavlja Matej. V Južni Koreji se za študij odloči več kot 80 odstotkov mladih, izbirajo pa med okoli 1000 visokošolskimi zavodi. Konkurenca med zavodi je velika, prav takšne so tudi razlike med njimi. »Najbolj priznana je Se-

ulska državna univerza (Seul National University) in cilj najboljših študentov je, da pridejo na eno od najboljših petih univerz. Univerza v Seulu, kjer sem sam štiri mesece študiral kombinacijo politologije in ekonomije, pa sodi med najboljših deset.« Študenti te univerze morajo plačevati šolnino, sam pa je je bil, ker je bil študent na izmenjavi, oproščen. Pokrite je imel tudi vse stroške, razen stroškov bivanja v študentskem domu, ki znašajo 400 evrov na semester. Glede na to, da so cene nepremičnin v Seulu bistveno višje kot v Ljubljani, se mu je zdel znesek kar zmeren, vendar so pogoji za domače študente zelo strogi, saj morajo za ohranitev ležišč v študentskem domu vzdrževati povprečne ocen več kot devet. S tujimi študenti so delali trije profesorji, ki so doktorirali v ZDA in so zato poučevali na bolj sproščen, ameriški način. Veliko so se pogovarjali s študenti, zanimalo jih je tudi njihovo mnenje. Vpogled v lokalni izobraževalni sistem pa so dobili pri pouku korejskega jezika. Tam je bilo povsem drugače. »Učiteljica je na tablo napisala pet besed in nam dala na voljo tri minute, da se jih naučimo, potem jih je zbrisala in nas začela spraševati. Nato je prišlo na vrsto naslednjih pet besed. To je bil dril, kakršnega Evropejci nismo vajeni, tam pa je ne-

kaj povsem vsakdanjega, da gredo študenti po predavanjih v knjižnico in se učijo na pamet. Profesorji od njih pričakujejo, da bodo naslednjic znali vso spredavano snov,« pravi Matej.

Sam je izmenjavo izkoristil tudi za to, da je opravil delovno prakso v javni upravi. V knjižnici, kjer organizirajo učenje angleščine za otroke in njihove mame, je z njimi vadil izgovorjavo jezika, s katerim imajo obilo težav. Zelo težko denimo izgovorijo glas F. Večina domačih študentov sicer ne dela, saj za to ob tamkajšnjem načinu izobraževanja nimajo časa. Med študijem jih vzdržujejo starši, ko se zaposlijo, pa jim del stroškov »vračajo«. »Zanimivo je bilo tudi, da so mojemu cimru, ki je kot starejši študent dobil zaposlitev v neki ugledni banki, manjkajoče zadnje tri izpite

priznali z minimalnimi obveznostmi oziroma so mu jih odpisali. Velja namreč prepričanje, da je tisti, ki dobi službo, dovolj usposobljen in izobražen za delo ter lahko konča študij.«

Matej si bo Južno Korejo zapomnil tudi po tamkajšnji hrani, saj ga je kljub začinenosti navdušila, predvsem pa je bila zelo poceni. Za obrok v univerzitetni menzi je moral odšteti od 1,50 evra do 4 evre. Čeprav se Južna Koreja ne more pohvaliti s socialno naravnostjo (zgovoren je že podatek, da imajo zaposleni le teden dni dopusta na leto), ga ta država še zelo mika. Po vrnitvi v Slovenijo ji je prilagodil tudi naslov diplomske naloge, zato se zdaj pogloblja v inovacije v južnokorejski javni upravi.

☉

“NEKAJ POVSEM VSAKDANJEGA JE, DA GREDO ŠTUDENTI PO PREDAVANJIH V KNJIŽNICO IN SE UČIJO NA PAMET.”

Univerza v Ljubljani
EKONOMSKA FAKULTETA

WWW.PRAVAPOT.COM
IGRAJ IN ZADENI
BREZPLAČNO IZOBRAŽEVANJE NA
EKONOMSKI FAKULTETI!

ROK ZA PRIJAVO
17. september 2010
podiplomski@ef.uni-lj.si

PRAVA POT DO CILJA: PODIPLOMSKI ŠTUDIJSKI EKONOMSKA FAKULTETA

EFMD
EQUIS
ACCREDITED

«Veliko stroškov, veliko znanja»

REŽISERKA RAHELA JAGRIČ, KI JE STROKOVNO ZNANJE PRIDOBIVALA V VELIKI BRITANIJI

TJAŠA ZAJC, FOTO OSEBNI ARHIV

RAHELA JAGRIČ si je po srednji šoli neizmerno želela študirati režijo. Logično bi bilo, da bi se vpisala na študij filmske in televizijske režije na ljubljanski AGRFT. Vendar ni bila sprejeta. Da bi vseeno študirala kaj podobnega režiji, se je vpisala na Akademijo za multimedijo, sicer višjo šolo. Čez dve leti se je poskusila ponovno vpisati na AGRFT, a tudi tokrat njeno znanje ni prepričalo komisije na sprejemnih izpitih. Marsikdo bi že obupal, toda ona ni. Le na AGRFT ni več poskušala. Na spletu je našla univerzo Woolverhampton blizu Birminghama v Veliki Britaniji in se na študij režije vpisala tja. »Na tej fakulteti sem že na začetku študija dobila svojega tutorja, profesorja, ki je bil odgovoren za moj razvoj. Odnos profesor-študent je v Angliji povsem drugačen kot pri nas, veliko bolj prijateljski. Tutorja kličeš po imenu, da ti svojo telefonsko številko, da ga kadarkoli pokličeš. Resnično je drugače kot v Sloveniji. Tudi na predavanjih je velik poudarek na diskusijah, tako da ne moreš zaspati.«

Univerza ji je od vsega začetka dala dovolj, da je izkoristila svoje potencialne. Njen diplomski film je dobil dve nagradi združenja Royal Television Society, enega najstarejših svetovnih televizijskih združenj, in sicer za najboljšo študentsko delo in najboljšo dodiplomsko delo. Ni torej presenetljivo, da se je na Otoku odločila še za podiplomski študij, tokrat na univerzi v Bornemouthu, in tudi tokrat je bilo njeno zaključno delo daleč od povprečja, saj je posnela kratki film v 3D-tehniko, ki je tudi prvi slovenski igrani 3D-film. »Bili smo prvi na univerzi, ki smo se lotili takšnega projekta, pa tudi med prvimi

v Evropi, vsaj tako so mi rekli na sejm 3D-filma v Parizu, kjer so bili zelo presenečeni, da so študenti naredili kratki 3D-film,« pravi Rahela. Ko se je skupaj z očetom, sicer snemalcem, lotila projekta, drugega kot to, da za 3D-tehniko potrebuješ dve kameri, nista vedela. Oče jo je seznanil s kolegom, ki se je ukvarjal s stereofotografijo, sama pa je nato navezala stik z DAMIRJEM VRANČIČEM z Inštituta Jožef Stefan. Skupaj so pripravili poseben nosilec za kameri in projekt v Angliji tudi izpeljali. Zaradi tega projekta je v tujini sklenila veliko novih poznanstev in dobila tudi kakšno poslovno priložnost. V Angliji je januarja sodelovala pri pilotnem 3D-dokumentarcu o življenju slonov v Keniji, ki bo predstavljen v Cannesu. Kot pravi, bodo dokumentarec verjetno začeli snemati še letos.

Rahela je v Veliki Britaniji prežive-la kar nekaj let, zato je potrebovala tudi precej finančnih sredstev, saj država Angležev nikoli ni bila poceni. Za podiplomski študij je v Angliji vzela posojilo, mesečni strošek študentskega doma v višini 400 evrov pa si je krila s štipendijo Agencije za razvoj Posavja. Prav ji je prišel tudi denar, ki ga je zaslužila med študijem v Sloveniji. V Angliji, ko je študirala, ni delala,

saj se je, kot pravi, raje povsem posvetila študiju. Tudi pri podiplomskem študiju je za šolnino v višini 5000 evrov vzela posojilo na Agenciji za razvoj kadrov in štipendij, zaradi dveh nagrajenih diplom pa je postala še Zoisova štipendistka.

Zdaj je spet v Sloveniji. Ukvarja se z različnimi projekti, za prihodnost pa se ne boji. »Če prideš z diplomom iz Anglije, je to gotovo nekaj vredno,« pravi. Hkrati poudarja, da »moraš biti vseeno samoiniciativen, da si najdeš kakšno priložnost.« ☺

“ODNOS PROFESOR-ŠTUDENT JE V ANGLIJI POVSEM DRUGAČEN KOT PRI NAS, VELIKO BOLJ PRIJATELJSKI. TUTORJA KLIČEŠ PO IMENU, DA TI SVOJO TELEFONSKO ŠTEVILKO, DA GA KADARKOLI POKLIČEŠ.”

Univerza v Mariboru
Fakulteta za varnostne vede

www.fvv.uni-mb.si

PODIPLOMSKI ŠTUDIJSKI PROGRAM NA FAKULTETI ZA VARNOSTNE VEDE – PRAVI NASLOV ZA AKTIVNE IN ZNANJA ŽELJNE

Želite nadgraditi oziroma pridobiti znanje o varnosti, kriminaliteti in odzivanjih na sodobne oblike ogrožanja družbe? Če je vaš odgovor pritrdilen, je izbira podiplomskega študija na naši fakulteti neizbežna. Fakulteta za varnostne vede je namreč edina visokošolska institucija s področja varstvoslovja v Sloveniji.

V študijskem letu 2010/2011 sta vam na voljo dva podiplomska bolonjska študijska programa:

- **magistrski študijski program »Varstvoslovje«** (2. stopnja) - moduli: Policijska dejavnost, Kriminalistika, Aplikativna kriminologija, Obveščevalno-varnostna dejavnost, Varnost poslovnih procesov, Mirovni procesi in mednarodna varnost, Informacijska varnost.
- **doktorski študijski program »Varstvoslovje«** (3. stopnja) - moduli: Policijska dejavnost in kriminalistika, Kriminologija, Varnost poslovnih procesov, Obvladovanje varnostnih tveganj, Informacijska varnost.

Odkrijte svoje možnosti v okviru podiplomskih študijskih programov Fakultete za varnostne vede in se nam pridružite!

«Večja izbira in hitrejši tempo»

TAMARA ZAJC, ŠTUDENTKA MAGISTRSKEGA ŠTUDIJA MATEMATIKE NA ETH V ZÜRICHU

VANJA PIRC, FOTO OSEBNI ARHIV

Velenjčanko TAMARA ZAJC je študij v tujini zamikal že zelo zgodaj. Ko je bila še dijakinja mednarodnega oddelka bežigradske gimnazije, je želela študirati na Cambridgeu, zato se je prijavila na študij matematike na tej ugledni britanski univerzi. Udeležila se je tudi sprejemnih izpitov, a študij bi bil drag, poleg tega takrat, kot priznava danes, najverjetneje še ni bila dovolj samozavestna za takšno dogodivščino. Nazadnje se je vpisala na študij matematike na ljubljanski Fakulteti za matematiko in fiziko. Da jo je tako zelo pritegnila ravno matematika, ni presenetljivo, saj se je redno udeleževala državnih tekmovanj iz znanja matematike, trikrat zapored pa je osvojila tudi zlato Vegovo priznanje.

Čeprav se je vpisala na slovensko fakulteto, misli na študij v tujini ni nikoli opustila. V drugem letniku se je pozanimala o študijskih izmenjavah in odločila se je, da bo en letnik študija preživela v Švici. Zakaj ravno v Švici? Tamara pravi, da zato, ker je želela izboljšati tudi znanje nemščine, Švica pa ni bila tako predvidljiva izbira kot Nemčija niti tako bližnja kot Avstrija. Švicarski zvezni inštitut za tehnologijo ali ETH (Eidgenössische Technische Hochschule Zürich), kjer je opravljala tretji letnik, je poleg Univerze v Zürichu ena od dveh uglednih zürških visokošolskih ustanov. »Najprej sem opazila, da imajo zelo pestro izbiro predmetov in tudi matematik se je lahko specializiral, saj je bil vsak popolnoma svoboden pri izbiri predmetov. Kaj takšnega pri nas takrat ni bilo mogoče. Med drugim je bil na voljo program za finančne matematike, ki je namenjen matematikom in ekonomistom,

pri čemer je poudarek še vedno na matematiki, in ta me je še posebej zanimal,« se še zdaj navdušeno spomni prvega stika s švicarskim študijskim sistemom. Zato se je, ko se je izmenjava končala, odločila, da se vpiše na redni študij na ETH.

Ker je Švica takrat že uvedla bolonjski študijski sistem, Slovenija pa še ne, se je ob prepisu malce zapletlo. Kljub že opravljenemu tretjemu letniku je morala manjkajoče obveznosti spraviti pod streho tako, da je ponavljala drugi letnik. Naslednje študijsko leto pa se je lahko redno vpisala na magistrski študij. »Tam sem se posvetila verjetnosti in statistiki, kar po mojem v Ljubljani ne bi bilo mogoče, vsaj ne v takšnem obsegu in tako poglobljeno. Tudi sicer je tempo študija v Švici hitrejši in že samo to te žene naprej, zato se mi zdi raven znanja višja. Poleg tega lahko vsak izpit opravljaš le dvakrat, in če dvakrat padeš na izpitu iz katerega od obveznih predmetov, se lahko od študija kar poslovíš,« pravi Tamara.

In kako živijo švicarski študenti zunaj predavalnic? Večina se hrani v univerzitetnih menzah, saj je cena hrane zaradi subvencij tam zelo ugodna. »V restavracijah, kjer imajo zmerne cene, za eno jed gotovo odšteješ 20 frankov ali več, v menzah pa stanejo obroki za neštudente okoli 12 frankov, za študente pa so še polcenejši.« Študenti večinoma bivajo

v najetih stanovanjih, saj je ležišč v študentskih domovih malo, pa tudi bistveno cenejša niso od zasebne nastanitve. Najemnine so za študente nižje, je pa do bivališča težko priti, saj se za vsako prosto stanovanje ali sobo prijavi več kot 20 kandidatov. »Sama živim s tremi sostanovalci in skupaj za stanovanje, v katerem ima vsak svojo sobo, plačujemo 2400 švicarskih frankov. Če ne bi bili študenti, bi zanj najverjetneje plačevali vsaj 3500 frankov,« je prepričana Tamara. Doslej je prejela dve štipendiji, a sta obe skupaj komaj zadoščali za pokritje stroškov, saj med drugim, tako kot vsi drugi študenti, plačuje šolnino v višini 650 frankov na semester. Zato je sama ves čas študija tudi delala. Začela je v podjetju, ki razvija programsko opremo za banke,

pozneje je postala asistentka na ETH. Sistem študentskega dela v Švici je sicer podoben malemu delu; študent dobi pogodbo o zaposlitvi, potem pa mu od plače trga-jo davke in zavarovanje.

Tamara zdaj končuje magistrski študij, čez leto ali dve pa se bo najverjetneje vpisala na doktorski študij. Zdaj si išče zaposlitev na področju, ki jo najbolj zanima - gre za finančno svetovanje in investicijsko bančništvo, a se še odloča med Slovenijo, Švico in Veliko Britanijo. »Zdi se mi, da v Sloveniji ni veliko povpraševanja po kadrih za ti področji. Zürich je sicer bančno središče, a je osredotočen na zasebno bančništvo, to pa me ne zanima. Anglija me zanima zato, ker je London pač tisto pravo središče investicijskega bančništva.« ☉

“**IMAJO ZELO PESTRO IZBIRO PREDMETOV IN TUDI MATEMATIK SE JE LAHKO SPECIALIZIRAL. KAJ TAKŠNEGA PRI NAS TAKRAT NI BILO MOGOČE.**”

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za *gradbeništvo*
in *geodezijo*

INFORMACIJE:

Referat za študijske zadeve UL FGG
ga. Elizabeta Adamlje, 1. nadstropje, soba 113
tel.: (01) 4768 534
ali epošta: elizabeta.adamlje@fgg.uni-lj.si

Razpisuje v študijskem letu 2010/11

MAGISTRSKA ŠTUDIJSKA PROGRAMA 2. STOPNJE:
PROSTORSKO NAČRTOVANJE in STAVBARSTVO

PRIJAVA ZA VPIS: 10. september 2010

ter

DOKTORSKI ŠTUDIJSKI PROGRAM 3. STOPNJE:
GRAJENO OKOLJE

PRIJAVA ZA VPIS: 1. september 2010

www.fgg.uni-lj.si

«Kakovostne možnosti za trening in študij»

TIM GORNIK, ŠTUDENT DRUGEGA LETNIKA NA AMERIŠKI UNIVERZI DUKE

VANJA PIRC, FOTO OSEBNI ARHIV

Devetnajstletni Ljubljčan TIM GORNIK te dni začenja študij v drugem letniku na Univerzi Duke v Durhamu v ameriški zvezni državi Severna Karolina. Na univerzo, ki je z akademskega vidika priznana kot ena najkakovostnejših v ZDA in ki hkrati slovi tudi po odličnih športnikih, se ni vpisal po naključju. Tim ima športno štipendijo te univerze, prislужil pa si jo je, ker je eden naših najboljših igralcev golfa. Lani je na Sredozemskih igrah osvojil zlato kolajno, to pa je največji dosežek slovenskega amaterskega golfa doslej.

Tim ni nikoli zares razmišljal, da bi se vpisal na katero od slovenskih fakultet. Ves čas je bil osredotočen na ameriške univerze, zato je že četrtri letnik srednje šole obiskoval v Orlandu na Floridi. Hkrati je igral golf na turnirjih v ameriški mladinski ligi. Njegovo igro so spremljali trenerji različnih univerz in vsak od njih ga je skušal prepričati, naj se vpiše na njegovo univerzo. Nazadnje se je med ponujenimi možnostmi odločil za Univerzo Duke. »Iskal sem univerzo, kjer bi imeli dobro ekipo golfistov in kjer bi hkrati lahko pridobil kakovostno akademsko izobrazbo. Univerze, kjer študirajo najboljši golfisti, ne sodijo med najboljše po akademski plati, Duke pa je akademsko zelo cenjena univerza, čeprav v golfu ne sodi v sam vrh, toda naša ekipa je še vedno zelo dobra. Sodi med 25 najboljših univerzitetnih moštev, imamo svoje igrišče za golf, udeležujemo se tekm na najvišji ravni in to me je prepričalo,« pravi Tim. Kot dodaja, ravno zato, ker je športnik, težav pri vpisu ni imel. Izpolniti je moral sicer številne

obrazce in dobiti priporočila učiteljev, od testov pa je pisal le teste SAT, ki so podobni naši maturi. »Zavedam se, da bi moral imeti, če bi želel priti na to univerzo po redni poti, boljše rezultate in da bi moral pisati še številne druge teste,« pravi. Za zdaj na Duku ni opazil drugih Slovencev, je pa tam študentka iz Hrvaške in nekaj študentov iz Bosne. Predavanja in vaje v prvem letniku univerze so se mu zdeli zelo podobni pouku v ameriški srednji šoli. Obveznosti niso imeli osredotočenih ob koncu leta in končni izpiti pri posameznih predmetih so h končni oceni prispevali le tretjino. Sam je študijske obveznosti ves čas združeval s treningi. Za te je porabil približno šest ur na dan, a kot pravi, kakšnih posebnih ugodnosti zaradi statusa športnika ni imel. »Na Duku imamo športniki le to prednost, da na začetku študijskega leta dokaj hitro dobimo urnik treningov in si lahko potem na podlagi tega urnika pred drugimi študenti izberemo posamezne predmete in se vpišemo. Predmetnik si namreč študenti v ZDA sestavljamo sami.« Najboljše ameriške univerze ne slovijo le po dosežkih svojih študentov in profesorjev, temveč tudi po zelo visokih šolninah. Duke ni izjema. Študenti oziroma njihovi starši morajo za letnik študija odšteti okoli 50.000 dolarjev. »To je

tudi po ameriških standardih kar malce nad povprečjem,« ugotavlja Tim, ki sam plačuje šolnino, vendar je je zaradi športne štipendije delno oproščen. V šolnino so sicer vključeni stroški študija, bivanja in prehrane. »Vsakemu študentu Duka pripada prostor v študentskem domu, ki je le kakih sto metrov oddaljen od predavalnic, in tam moramo obvezno živeti tri leta. Kar se prehrane tiče, smo imeli v prvem letniku obvezno udeležbo na zajtrkih in večerjeh v menzi. V višjih letnikih pa

bomo dobili nekakšne točke, 'food points', ki jih bomo potem lahko unovčili pri prehrani v vseh restavracijah v kampusu,« pravi Tim. Ameriški študenti se šele v tretjem letniku odločijo, iz katere smeri bodo diplomirali. Tim ima tako še leto dni časa za premislek, a že zdaj je odločen, da bo to ekonomija ali informatika. Po študiju bo šel najverjetneje med poklicne golfiste, ne izključuje pa možnosti, da ne bi v prihodnosti vpisal tudi diplomskega študija. ☉

AMERIŠKI ŠTUDENTI SE ŠELE V TRETJEM LETNIKU ODLOČIJO, IZ KATERE SMERI BODO DIPLOMIRALI. TIM JE ŽE ZDAJ ODLOČEN, DA BO TO EKONOMIJA ALI INFORMATIKA.

**ZA DEDIŠČINO
IN PRIHODNOST SLOVENSkih
BLAGOVNIH ZNAMK,
NA POTI K MARKETIŠKEMU MUZEJU**

cockta
Pijača vaše in naše mladosti

razstava v Slovenskem etnografskem muzeju do 30. septembra 2010

S E M
Odprto: torek - nedelja 10.00 - 18.00. Vsako zadnjo nedeljo v mesecu prost vstop. Ponedeljki zaprto. Metelkova ulica 2, Ljubljana, www.etno-muzej.si

»160 evrov za ves mesec«

TJAŠA VILOTIČ, ŠTUDENTKA SINOLOGIJE IN GEOGRAFIJE, KI JE LETO DNI ŠTUDIRALA NA KITAJSKEM

TJAŠA ZAJC, FOTO OSEBNI ARHIV

»Možnosti za študij so enake kot pri nas: če si sprejet, študiraš brezplačno. Razmere v študentskih domovih pa so druga pesem. V sobi, veliki približno osem do deset kvadratnih metrov, je šest študentov. Tako je bilo vsaj v kampusu, kjer sem bila. Kitajcem so ponoči tudi izklapljali elektriko.« Tako študij na Kitajskem opisuje TJAŠA VILOTIČ, 24-letna študentka sinologije in geografije, ki je leto dni preživela na Univerzi Shandong v mestu Jinan. Za enoletni študij jezika v državi z največ prebivalci na svetu se je odločila, potem ko je dobila kitajsko državno štipendijo. Na razpisu je izbrala tri univerze, ki bi jih želela obiskovati, potem pa so ji dodelili Univerzo Shandong v Jinanu, do katerega iz Pekinga s hitrim vlakom prideš v treh urah. Univerza, kjer je študirala Tjaša, velja za eno najstarejših na Kitajskem, od leta 1980 pa je sprejela že več kot 10.000 študentov z vsega sveta. Študenti imajo tam možnost skleniti ogromno poznanstev.

Čeprav je v Jinanu precej tujcev, to ne pomeni, da jim je okolje kakorkoli prilagojeno: le redko kateri izmed prebivalcev zna angleško, in če prideš povsem brez znanja kitajskega jezika in pisave, se hitro počutiš izgubljenega, saj so na vsakem koraku le kitajske pismenke. Tjaši to ni povzročalo posebnih težav, saj je nekaj znanja pridobila že med študijem na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Doživela pa je drugačen kulturni šok. Kitajci tujce še vedno opazujejo zelo radovedno, pri Tjaši pa so bili še posebne pozornosti deležni njeni kodri. Obstaja še kup drugih stvari, ki jih pri nas nismo vajeni: »Ljudje so sicer zelo prijazni, vendar pa je reci-

mo na cesti popoln kaos, povsem normalno je, da vsi trobijo, obrača se kar sredi ceste. Prehrana je drugačna, pralni stroji perejo z mrzlo vodo. Kitajski študenti se učijo tudi v McDonaldsu, kjer marsikdo ob knjigah celo spi. Vsekakor doživiš kulturni šok, vendar zame ni bilo prehudu, saj sem vse vzela kot velik izživ,« pravi Tjaša.

Sama je na univerzi obiskovala program, posebej namenjen tujcem in temu, da izpopolnjujejo svoje znanje kitajščine. Njen predmetnik so sestavljali konverzacija, slušno in bralno razumevanje ter slovnica. »Vsekakor se tako jezika učiš hitreje, ker se mu posebej posvetiš, poleg tega se, kamorkoli greš, sporazumevaš v kitajščini,« razmišlja Tjaša in pojasnjuje, da bi sicer lahko vpisala tudi dodatne predmete, povezane s kitajsko kulturo, a so zanje veljale omejitve glede števila študentov. Glavni poudarek je še vedno na jeziku, saj je to za sinologe, ko študij končajo, ključnega pomena. Njihove zaposlitvene možnosti so v prevajalstvu in v podjetjih, ki poslujejo s Kitajsko. Teh pa je vedno več.

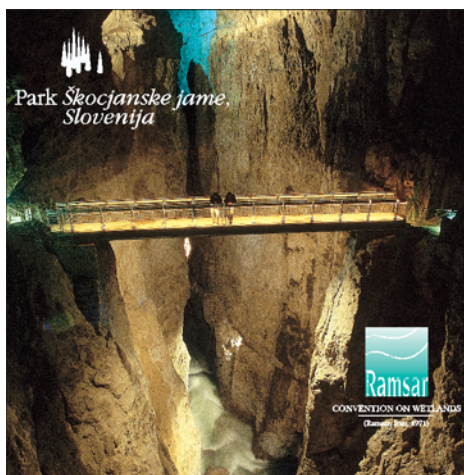
Ker študij nikoli ni samo sedenje pri knjigah, so del spoznavanja kulture tudi potovanja: »Počitnic smo imeli kar nekaj in vsi smo jih izkoristili za potovanja. Sama sem

bila v Xianu, Qingdau, Pekingu, Hananu in Hongkongu.« Vse to je pomenilo dodatne stroške. S štipendijo Kitajske, ki je znašala 160 evrov na mesec, je lahko plačala študij in poravnala sprotne stroške, šolnine, ki znaša 900 evrov na semester, pa je bila oproščena. In primerjava kitajskega in slovenskega študijskega sistema? »Pri re-

dnem študiju hodiš v iste šole kot Kitajci, imaš pa dve možnosti: vsa predavanja v kitajščini ali delno v angleščini. Kolikor sem se pogovarjala s kolegicami, ki so šle na izmenjavo, pri kateri so imele vsa predavanja v kitajščini, je to zelo zahtevno. So pa menda kitajski študenti zelo pripravljeni pomagati tujcem, če imajo ti težave.« ☺

“ČE SI SPREJET, ŠTUDIRAŠ BREZPLAČNO. RAZMERE V ŠTUDENSKIH DOMOVIH PA SO DRUGA PESEM. V SOBI, VELIKI PRIBLIŽNO OSEM DO DESET KVADRATNIH METROV, JE ŠEST ŠTUDENTOV.”

Doživite svetovno dediščino
le korak od vas

www.park-skocjanske-jame.si

V Parku Škocjanske jame vas vabimo na:

- ogled Škocjanskih jam
- sprehod po učni poti
- ogled etnološke zbirke
- ogled krasoslovne zbirke
- ogled biološke, geološke in arheološke zbirke

INDEKS

paket

Nova KBM d.d., Ulica Vita Kraigherja 4, 2505 Maribor, avgust 2010

LAHKOTNO V ŠTUDENTSKIH LETIH

Uživaj študentska leta na polno in jih izkoristi za vznemirljiva nova doživetja. Želiš študirati v tujini, potovati in odkrivati svet ali pa se voziti na faks z novim motorjem? Zakaj pa ne!

Če zaupaš svoj denar pravi banki, je pot do uresničitve ciljev in želja veliko lažja.

- **Brezplačni dvigi na vseh bankomatih po svetu.**
- Brezplačna enoletna članarina za plačilno kartico z odloženim plačilom.
- Študentski kredit z odloženim plačilom za tvojo šolnino.
- Bank@Net več kot polovico ceneje. Brezplačna Moneta.
- Pripelji še frende in podarili ti bomo do 20 EUR!

Še več ugodnosti poišči na <http://paketi.nkbm.si>!

 Nova KBM
Tisoč zgodb, ena banka.

 080 17 50 | www.nkbm.si

DANICA PURG

Urša Marn, foto Miha Fras

Direktorica in dekanica IEDC - Poslovne šole Bled

POSLOVNA ŠOLA BLED BO PRIHODNJE LETO PRAZNOVALA ŽE ČETRT STOLETJA DELOVANJA. V TEM ČASU SE JE UVELJAVILA KOT ENA NAJINOVATIVNEJŠIH POSLOVNIH ŠOL NA SVETU. VELIKA VEČINA SLUŠATELJEV PRIHAJA IZ TUJINE, PRAV TAKO JE IZ TUJINE TUDI VEČINA PREDAVATELJEV. DIREKTORICA IN DEKANICA ŠOLE PROF. DR. DANICA PURG JE JUNIJA V RIU DE JANEIRU PREJELA PRIZNANJE DEKAN LETA, KI GA PODELJUJE UGLEDNA AKADEMIJA ZA MEDNARODNI MENEDŽMENT. DOBILA GA JE ZA USTANOVITEV IN VODENJE ŠOLE V

RAZMERAH, KI, ŠE ZLASTI NA ZAČETKU, NISO BILE NAJOPTIMALNEJŠE, ZA USTANOVITEV IN VODENJE ZDRUŽENJA MENEDŽERSKIH ŠOL SREDNJE IN VZHODNE EVROPE CEEMAN IN ZA INOVACIJE V IZOBRAŽEVANJU MENEDŽERJEV. **Večkrat ste dejali, da v Sloveniji nimamo dovolj dobrih menedžerjev in da bi jih morali začeti uvažati. Je pomankanje dobrih menedžerjev posledica slabega izobraževalnega sistema ali tega, da smo številčno majhen narod?**

► Obojega. Dolga leta smo živeli v

političnem in ekonomskem sistemu, ki ni promoviral poklicnega menedžmenta. Tega ni mogoče popraviti v kratkem času. Naše organizacijske strukture so se zelo razlikovale od tistih po svetu in za uvajanje novega sistema je potrebno daljše obdobje. Vseeno pa smo v 20 letih dosegli velik napredek. Da potrebujemo več menedžerjev, drži. Če želite na primer ustvariti dobro nogometno moštvo, uvozite nogometaše z vsega sveta. Tako je tudi šola IEDC boljša od drugih zato, ker izbira profe-

sorje po vsem svetu. In če potrebujete menedžerja, ki bo vodil mednarodno podjetje, imate več priložnosti, da dobite najprimernejšega, v širšem mednarodnem okolju kot pa v državi iz dvema milijonoma ljudi. **V kakšnih razmerah se najbolj pokaže, ali je kdo dober menedžer?**

► Dober menedžer se izkaže predvsem v težkih časih. Če so vsi ekonomski parametri pozitivni, ni težko biti uspešen. Če v času krize dosegate dobre rezultate in okrepiš svoj tržni položaj, si ustvarjalnejši, inovativnejši in podjetnejši od kolegov v isti gospodarski veji.

Kako pomembno za menedžerja je, da ob študiju raste ne samo v stroki, ampak tudi kot človek? Ali čustveno nezrel človek lahko postane dober menedžer?

► Na IEDC si prizadevamo, da bi ustvarjali voditelje bolj kot osebnosti in manj kot strokovnjake. Udele-

ZELO POMEMBNO JE, KAJ KDO POSTANE PO ŠTUDIJU, SAJ JE TO REFERENCA ZA ŠOLO. ČE BI KDO LAGAL, KRADEL, BANKROTIRAL IN ŠEL V ZAPOR, BI S TEM ŠKODOVAL UGLEDU ŠOLE.

V SINGAPURJU JE VLADNI PRORAČUN ZA IZOBRAŽEVANJE TAKOJ ZA TISTIM ZA OBRAMBO. POLEG TEGA IMAJO VLADNI SKLAD, KI ZAGOTAVLJA DO 80 ODSOTKOV SREDSTEV ZA USPOSABLJANJE VSEH ZAPOSLENIH.

ženci našega študija so menedžerji, ki pridejo k nam s precej znanja iz prakse. Pri nas seveda nadgradijo svoje znanje in spretnosti, poudarjamo pa razvoj sposobnosti, kot so odprtost v svet, fleksibilnost, upoštevanje različnih kultur, sposobnost poslušanja in opazovanja ter visoki etični standardi. Zelo smo veseli, če je študent, poleg tega da je postal boljši voditelj, postal tudi boljši človek. Imamo tri podiplomske študije menedžmenta. V enoletni študij, ki traja 17 tednov, so vključeni slušatelji s povprečno sedmimi leti delovne dobe. V dvoletnega, ki prav tako traja 17 tednov, so vključeni slušatelji z najmanj osmimi leti delovne dobe. V triletni študij, ki se imenuje predsedniški MBA, pa so vključeni slušatelji s povprečno 15 leti delovne dobe, pa še to samo tisti, ki zasedajo vodilna mesta. Ni sicer nujno, da si predsednik uprave, moraš pa biti top menedžer. Teh vzamemo na študij samo 15 na leto. Od jeseni bomo imeli še doktorat, v katerega bomo vključili pet do sedem ljudi, tako da bo vse skupaj bolj butično in tudi s tem bolj kakovostno.

Kaj pa menedžerjevo zasebno življenje - je človek lahko uspešen vodja, če doma nima nobene avtoritete?

► Podjetje in družina nista enako okolje. Če kdo nima avtoritete doma, obstajata dve možnosti: da tudi v podjetju ni uspešen ali pa da ima doma otroke, ki so v puberteti.

So slovenski podjetniki dovolj ambiciozni? Si upajo tvegati?

► Lahko bi bili še ambicioznejši. Toda to ne velja le za slovenska podjetja, temveč za nas vse! Premalo se zavedamo svojih kvalitiet. Lahko bi se odločili, da bomo tekmovali v svetovnem merilu, pa si tega ne upamo, ker se bojimo, da nas bodo razglasili za nore. Danes sem sicer spoštovana gospa, še pred nekaj leti pa so me zaradi ambicij razglasili za noro. Združenje menedžerskih šol srednje in vzhodne Evrope CEE-MAN sem ustanovila, ker sem bila nezadovoljna s tem, kako je zahodnoevropsko združenje delilo denar. Namesto da bi ga namenili razvoju menedžmenta v srednji in vzhodni Evropi, so milijone porabili za svoje plače. Odločila sem se v trenutku, ko sem slišala nekdanjega ministra in pozneje avstrijskega podpredsednika Erharda Buska go-

voriti, da se mora zahodna Evropa odpreti proti vzhodu na partnerski način in ne podcenjevalno. Odločila sem se, da bomo sami postali odgovorni zase in se razvijali po svojih željah. Danes je v združenje vključenih 185 šol, največ iz srednje in vzhodne Evrope, tretjina pa jih je z drugih koncev sveta. Poleg tega imamo svojo akademijo za izobraževanje učiteljev menedžmenta, ki ima sedež na Bledu. Polovico stroškov tega izobraževanja krije fundacija Soros, preostalo pa slušatelji.

Kako so na podobo menedžerjev vplivali tajkuni s svojimi menedžerskimi odkupi, zaradi katerih so na rob bankrota spravili nekoč uspešna podjetja?

► Nobene dobre besede nimam za to vrsto in stil menedžmenta! Razočarali so nas v vsakem pogledu. Z malo znanja so se lotevali velikih projektov, imeli prevelike apetite, tvegali do konca, zanemarili etična načela in odgovornost do deležnikov in družbe v celoti. Prizadeli oziroma večinoma uničili so zaupanje v menedžment in voditeljstvo v naši državi. Upam, da ne bodo dobili še ene priložnosti, in mislim, da bi bil popolnoma napačen signal javnosti, če bi jim uspelo od teh katastrofalnih poslov pridobiti le en evro zase.

Kar 80 odstotkov vaših slušateljev je tujcev. Od kod jih je največ?

► Večina je iz srednje in vzhodne Evrope, imamo pa tudi Japonce, Kitajce in Afričane. Med našimi slušatelji sta bila celo dva ministra iz Moldavije. Med udeleženci seminarjev za podjetja pa je daleč največ Avstrijcev. Najbolj zagnani študenti so vzhodnjaki, ker so lačni znanja. Zahodnjaki pa so disciplinirani in bolj pragmatični študenti.

Kako pa so vas našli Japonci?

► Tako, da sem podpredsednika družbe Mitsui Group, ene največjih trgovskih družb na svetu, povabila, naj pride predavat na našo šolo. Bil je tako navdušen, da je na Bled poslal devet udeležencev MBA, vsako leto enega ali dva.

Kaj naredi izobraževalno ustanovo vrhunsko, je to odličen program ali predvsem odličen profesorski zbor? Znano je, da na IEDC poučujejo profesori z nekaterih najuglednejših poslovnih šol na svetu, na primer s Harvarda in z MIT.

► Odlični profesorji ustvarjajo odlič-

ne izobraževalne programe. Ko imaš odlične programe, pa pritegneš pozornost in zanimanje drugih odličnih profesorjev in tako se to razvija naprej. Kar 95 odstotkov naših predavateljev je iz tujine.

Zakaj mislite, da je na javnih visokošolskih ustanovah tako malo tujih predavateljev?

► Mogoče zato, ker nimajo dovolj denarja, ali pa, ker se tega preprosto bojijo. Na naši šoli poslušemo tako, kot da gre za podjetje. Redno zaposlenih je samo sedem profesorjev, hkrati pa na šolo lahko vsak trenutek povabim katerega koli od najboljših profesorjev iz tujine. Letos nameravam zaposliti pianista in doktorja sociologije kulture iz Kanade, ki bo odgovoren za doktorat in koordiniranje predmeta umetnost in menedžment, hkrati pa bo vodil seminar o menedžmentu v kulturi. Za njegovo zaposlitev mi ni treba vprašati nikogar. Dekan javne visokošolske ustanove gotovo nima tako prostih rok.

S čim privabite ugledne tuje profesorje? Verjetno ne pridejo zaradi visokega honorarja, saj jim drugje lahko plačajo bistveno več.

► Pred četrto stoletja so profesorji začeli prihajati zato, ker jih je zanimal neznani del sveta. Ko so spoznali našo gostoljubnost in navdušenje, so se radi vračali. Zanje smo bili tudi 'vrata' za vso srednjo in vzhodno Evropo. Zadnjih nekaj let pa temu dodajamo še honorar, ki postaja primerljiv z mednarodnimi standardi. Eden od profesorjev je na naši šoli brezplačno predaval kar deset let, čeprav njegov honorar sicer znaša vsaj sedem tisoč evrov na predavanje. Danes je podpredsednik nadzornega sveta naše šole.

Koliko pa sploh lahko plačate gostujočemu predavatelju?

► Okoli dva tisoč do tri tisoč evrov za dan predavanja, ki je namenjeno našim podiplomskim študentom. Za delo za podjetja pa mu moramo plačati več.

Koliko več?

► Nekateri še posebej znani profesorji zahtevajo precej več, od 15 tisoč evrov naprej.

Pa so se o ceni pripravljene pogajati?

► Navadno ne. Prof. Florida, eden največjih strokovnjakov za demografska vprašanja, za svoje predavanje zaračuna 50 tisoč evrov in cene ni pripravljen spustiti. Obsta-

jajo pa tudi izjeme. Prof. Drucker je za predavanje ob deseti obletnici naše šole sprva zahteval 100 tisoč dolarjev, kar je bil za tiste čase nepredstavljivo visok znesek. Prosila sem ga za popust in na moje veliko presenečenje je sporočil, naj mu plačam, kolikor morem. Odpisala sem mu, da lahko plačam največ 10 tisoč dolarjev, in je privolil. Nazadnje nas je sicer vse skupaj stalo 50 tisoč dolarjev, ker je bilo treba plačati najem studia v ZDA, od koder je potekal satelitski prenos predavanja, a je bilo vredno. Tudi Rosabeth Moss Kanter, harvardska profesorica, ki je bila petkrat imenovana za najvplivnejšo žensko v ZDA in sem jo povabila, naj pride predavat prihodnje leto, ob 25. obletnici šole, je draga, vendar upam, da jo bomo dobili na Bled.

IEDC je v zasebni lasti. Kako se financira? Ali kaj denarja dobite tudi od države?

► IEDC je podjetje, ki ima 29 lastnikov, od tega je 28 podjetij in občina Bled. Financiramo se iz kotizacij za seminarje, za večje projekte pa iščemo tudi sponzorje doma in v tujini. Od vlade ne dobivamo nobenih sredstev. Lastniška struktura je namenoma razpršena, ker ni dobro, če je podjetje odvisno od usode enega samega lastnika. Tako nobeden od lastnikov nima deleža, večjega od 10 odstotkov. Najmanjši deleži so vredni 50 tisoč evrov, največji pa do 400 tisoč evrov.

V večini zahodnoevropskih držav se je uveljavila praksa, po kateri država krije vsaj del stroškov zasebnih šol.

Mislite, da bi moralo biti financiranje javnih in zasebnih šol izenačeno?

► Mislim, da bi odličnim zasebnim šolam, vsaj pri večjih projektih, kot je gradnja in oprema prostorov, morala priskočiti na pomoč tudi država. Mi se temu v bistvu izogibamo zaradi zapletenih birokratskih procedur, čeprav bi pomoč potrebovali, ker je npr. v času gospodarske krize težko odplačevati 1,5 milijona evrov posojila, ki smo ga najeli za gradnjo dodatnih prostorov.

Pa ste državo kdaj prosili za pomoč?

► Samo enkrat, še čisto na začetku, ko smo še razmišljali, da bi šolo gradili na Brdu. To je bilo še v socializmu, ko je bil predsednik vlade Dušan Šinigoj. Obljubili so mi milijon nemških mark, država pa bi obdržala zlato delnico. No, nazadnje iz tega ni bilo nič, ker jim ni bilo do tega, da bi sploh gradili na Brdu. Kmalu za tem sem slišala, da se za nas zanima župan Bleda. Ponudil nam je objekt, ki ga je občina sprva nameravala nameniti knjižnici. Kupnino sem nabrala od podjetij in tako sredstva zbiram še danes. Zaradi krize so slovenska podjetja manj radodarna, kar je razumljivo. **Večkrat slišimo, da je gospodarska kriza priložnost za podjetja, če jo ta**

HARVARD DOLGO NI PRIZNAL, DA SO TUDI AMERIŠKE MENEDŽERSKE ŠOLE ODGOVORNE ZA KRIZO. PA ŠE KAKO SO ODGOVORNE! AMERIŠKE MENEDŽERSKE ŠOLE SE HVALIJO SAMO S TEM, KOLIKO DOLARJEV NA LETO ZASLUŽI NJIHOV DIPLOMANT.

seveda znajo izkoristiti. Priložnost za kaj?

► V času krize podjetja optimizirajo delovanje, zmanjšujejo stroške, znebijo se dejavnosti, ki niso dovolj osrednje. Nekaterim podjetjem uspe zaradi tega znižati cene in so zato uspešna na trgu, druga najdejo nove trge ali inovativne proizvode in storitve, ki jih trg sprejme in podobno. Mi smo na primer povečali marketinško dejavnost z izobraževanjem svojega kadra, se osredotočili na razvitejše države in našli nove stranke. Hkrati smo še več vložili v razvoj inovativnih programov. Vložek se nam obrestuje. S sedemdnevnim inovativnim seminarjem o identiteti in vrednotah zaslužimo na primer več kot s pettedenskim klasičnim seminarjem! **Večina vodilnih govori, da je kriza čas, ko morajo varčevati pri izobraževanju. Je zaradi tega kaj upadlo zanimanje za študij na vaši šoli?**

► Krizo seveda občutimo. Lani smo imeli za 3 odstotke manj prihodkov. Celo v najboljših časih se moramo zelo truditi, da dobimo slušatelje, v krizi pa še toliko bolj. Praviloma vzamemo enega na tri kandidate, najboljše šole v svetu pa vzamejo samo enega na osem kandidatov. V podjetjih bi se morali zavedati, da je v času krize varčevanje pri izobraževanju popolna neumnost. Kdor želi uspeti, mora ravnati prav nasprotno, torej še bolj izobraževati in usposabljanje. Edino to je prava strategija!

Ste zaradi krize pred dilemo, da bi sprejeli tudi koga, ki ni najboljši kandidat?

► Seveda smo! Dilema je, ali sprejeti slabšega kandidata zato, da zaslužiš 23 tisoč evrov, kolikor stane enoletni študij, oz. 27 tisoč evrov, kolikor stane dvoletni študij, ali pa se držati načela spoštovanja kakovosti in imeti manjši razred. Mi smo se odločili za slednje.

Študij na vaši šoli ni ravno poceni ...

► Ne, je pa še vedno treba plačati štirikrat manj kot za enak program in iste profesorje na dobrih poslovnih šolah v tujini.

Po kakšnih merilih pa sploh izbirate kandidate?

► Najprej preverimo, ali ima kandidat urejene vse dokumente, nato pa opravimo pogovor. Če gre za kandidata iz bolj oddaljene države, na primer Japonske, pogovora ne opravimo v Sloveniji, ker bi bilo

težko zahtevati, da se pripelje tako daleč. V takšnem primeru pogovor opravijo naši diplomanti. V Romuniji je npr. več kot 50 naših diplomantov MBA, vsega skupaj pa je naše programe končalo več kot 300 udeležencev iz Romunije, in najboljši med njimi opravijo pogovor s kandidati. Glavno merilo pri izbiri je, ali ima kandidat voditeljski potencial, zanima pa nas tudi, kaj je že naredil, kako razmišlja in seveda ali obvlada angleščino. Ena najpomembnejših osebnostnih lastnosti kandidata je, da izžareva energijo. Pomembno pa je tudi, da ima občutek za vrednote. Vsak kandidat mora napisati esej, v katerem opiše osebnost ali poslovno izkušnjo, ki se ga je pomembno dotaknila. Čeprav sem se v dolgoletni praksi izurila, da zelo hitro ločim dobre kandidate od slabih, se še kljub temu kdaj zmotim. Pregovor pravi: ko si v dvomu, ne zaposluj, ker ti bo pozneje žal. Enako velja za študij. Kadar smo naredili kompromis, npr. da smo podelili štipendijo nekomu, za katerega smo malce dvomili, nam je bilo pozneje praviloma žal. Štipendije sicer podeljujemo, a največ do polovice vrednosti šolnine. Izjema so bili le študenti iz Afrike, ki smo jim omogočili brezplačno šolanje. Problem s štipendijami je enak kot pri vseh brezplačnih stvarih, namreč da se podarjeno premalo ceni. Zelo pomembno je, kaj kdo postane po študiju, saj je to referenca za šolo. Če bi kdo lagal, kradel, bankrotiral ali šel v zapor, bi s tem škodoval ugledu šole. Radi se pohvalimo s Tatjano Fink iz Trima in z Iztokom Seljakom iz Hidrie, ki sta naša diplomanta in ne slovita po škandalih. Bilo bi mi skrajno neprijetno, če bi se kateri od naših diplomantov slabo izkazal.

Kako poskrbite, da bodo vaši diplomanti naredili svet boljši, da bodo poskrbeli za trajnostni razvoj in večjo socialno pravičnost?

► Na IEDC smo že pred 20 leti, med prvimi v svetu, začeli poučevati etiko na podiplomskem študiju menedžmenta, prav z namenom, da prispevamo k razvoju odgovornejših voditeljev. Na začetku smo imeli precej težav, saj na razpolago ni bilo ustreznih predavateljev. Znašla sem se tako, da sem povabila mariborskega škofa Vekoslava Grmiča. Ko je končal predavanje, so ga stu-

denti vprašali, kaj je po njegovem bolj etično, da odpustiš 200 delavcev ali da državi zamolčiš dejansko stanje in od nje dobiš finančno pomoč. Grmič, pošten, kot je bil, je priznal, da ne zna odgovoriti. Pri naših predavanjih o etiki gre prav za to, da bodočim voditeljem ne dajemo vnaprej pripravljenih odgovorov, pač pa, da jih postavljamo pred dileme. Menedžerji so še vedno premalo razmišljujoči ljudje. Od jutra do večera hitijo s sestanka na sestanek, stalno so pod stresom in nimajo časa za refleksijo, čeprav je ta nujna za uspešno vodenje podjetja. Pred štirimi leti smo etiki dodali še predmet trajnostni razvoj. Hkrati predavanja iz umetnosti povezujemo z osebnostnim razvojem, kar tudi vpliva na večjo refleksijo o lastnem početju in odgovornosti pri vodenju.

Pa se vam zdi, da imajo sodobni menedžerji čut za socialno pravičnost?

► Eni ga imajo, drugi ne. Moram priznati, da sem tudi sama pogosto razočarana, ko vidim, da se nekateri za študij MBA odločajo predvsem zaradi želje po diplomii, ki prinese višji zaslužek. Premik je opaziti šele v zadnjih dveh generacijah, saj sta dojemljivejši za refleksijo.

Vašim študentom predavajo tudi številni uveljavljeni umetniki, npr. režiser Haris Pašović, kiparka Marjetica Potrč in dirigent Marko Letonja. Kako lahko poznavanje umetnosti izboljša način vodenja podjetja?

► Umetnost ponuja odlične metafore in izkušnje za voditelje, še posebej v svetu, kjer ustvarjalnost, intuicija in komunikacija postajajo pomembni dejavniki uspeha. Glasba nam pomaga, da postanemo boljši poslušalci, slikarstvo, arhitektura in oblikovanje, da postanemo boljši opazovalci, dirigent pa lahko pove veliko o timskem delu in komuniciranju, na primer o tem, kako ravnati z zvezdniki v timu, da zaradi njih tim ne razpade. Moj cilj je, da IEDC postane vodilna poslovna šola, kar zadeva rabo umetnosti pri učenju vodenja. Nimamo ne dovolj sredstev in ne dovolj ljudi, da bi bili lahko najboljši na vseh področjih, lahko pa smo najboljši pri tem. Za majhnega igralca je ključno, da najde tržno nišo. Pri umetnosti in vodenju gre za to, da menedžerje učiš spretnosti vodenja z uporabo metafor iz različnih umetniških zvrsti. Če bi kdo posnel film o usodi

Preventovih delavk in ga predvajal študentom menedžmenta, bi jim to gotovo koristilo.

Ko ste ravno omenili Prevent. Propad tega podjetja ni samo posledica gospodarske krize, ampak predvsem posledica pohlepa lastnikov.

► Če bi bilo v Preventu nekaj nado-budnih, poštenih, mladih menedžerjev, bi se gotovo odločili, da se podjetje prestrukturira in reši. Ali pa če pogledava Vegrad. Nič niso vlagali v razvoj, podjetje pa so vodili po domače, zato me njihove težave ne presenečajo.

Ena od posledic krize je, da čedalje manj zaposlenih zaupa svojim voditeljem.

► Nezaupanje je pojav, ki je močno povezan s transparentnostjo. Veliko menedžerjev stori napako, ker svojih zaposlenih ne obveščajo pravočasno ali pa jih ne obveščajo v celoti o razmerah v podjetju. Navadno prikazujejo preveč optimistično sliko. Tako zaposleni ne dobijo možnosti, da bi prispevali k reševanju težav. Ko resnica pride na dan, je podoba menedžerja degradirana in pojavi se kriza zaupanja; tega potem ni mogoče pridobiti nazaj. Vegrad je tipičen primer nepreglednega vodenja. Tovšakova bi morala zaposlenim in nadzornemu svetu že zdavnaj priznati, da gre podjetju slabo.

Je svobodni tržni kapitalizem tisti sistem, ki bo na dolgi rok zagotavljal blaginjo po svetu?

► Omejitve svobodnega tržnega kapitalizma so se jasno pokazale v finančni krizi. Postalo je jasno, da se morata sistem in način razmišljanja voditeljev občutno spremeniti. Model t. i. socialnega kapitalizma, uveljavljenega v severni Evropi, je spet deležen večje pozornosti. Če bereš stroga pravila, ki jih sedaj postavljajo pri delovanju finančnih institucij, vidiš, da dobiva poslovanje s kapitalom drugačne oblike kot v preteklosti. Tržni kapitalizem se spreminja. Poglejte samo, koliko pravil glede finančnega poslovanja so sprejeli v ZDA. Še pred tremi leti je bilo nepredstavljivo, da bi se država vmešavala v nagrade bankirjev, danes pa to sme početi. Za moj okus bi bile spremembe lahko še veliko bolj sistemske, a tudi to, kar je bilo sprejeto, je boljše kot nič. Upam, da bodo države BRIC, ki imajo vedno večji pomen, prav tako sposobne in pripravljene uveljavljati bolj socialen in bolj trajnosten model ekonomskega sistema in obnašanja. Po svoje sploh ni slabo, da imamo krizo. Čeprav je težko gledati stisko delavcev, ki so ostali brez služb, je kriza hkrati navdih za to, da se je tudi v menedžerskih šolah začelo razmišljati o tem, kam gremo. Čedalje bolj prevladuje miselnost, da so menedžerske šole pomemben dejavnik reform in razvoja, zato mo-

rajo biti bolj holistično naravnane, menedžerje pa morajo vzgajati predvsem v intelektualce. Pred kratkim sem se vrnila iz Kanade, kjer sem se udeležila mednarodne konference menedžerjev »Dare to care«, kjer so vsi zahodnjaki na veliko govorili o čustveni plati vodenja. Časi se torej spreminjajo.

Jaz ne bi bila tako optimistična. Isti menedžerji so še nedavno zagovarjali sistem poslovanja, ki nas je v to krizo pripeljal.

► Strinjam se, da bi bilo bolje, če bi bilo manj čvekanja in več dejanj. Hkrati pa verjamem, da se vsaka kvantiteta čez čas sprevrže v kvaliteto. Nekaj se bo gotovo spremenilo. Harvard dolgo ni priznal, da so tudi ameriške menedžerske šole odgovorne za krizo. Pa še kako so odgovorne! Ameriške menedžerske šole se hvalijo samo s tem, koliko dolarjev na leto zasluži njihov diplomant. Redko jih boste slišali reči: naš diplomant je v Afriki izpeljal ta in ta projekt, s katerim je pomagal toliko in toliko ljudem. Vse se gleda le skozi denar. Naj ponazorim. Že dolgo si zaman prizadevam, da bi se s svojim programom podiplomskega izobraževanja top menedžerjev uvrstili na lestvico najboljših programov, ki jo vsako leto objavlja Financial Times. Pogoj, da sploh lahko kandidiraš za uvrstitev na to lestvico, je, da z enim programom zaslužiš minimalno milijon dolarjev, to pa je za manjše šole, kot je naša, tako rekoč nedosegljivo. Kakovost pri tem ne igra niti približno tako pomembne vloge kot denar. Še manj možnosti imamo, da bi se uvrstili na lestvico najboljših menedžerskih šol na svetu, ki jo prav tako objavlja Financial Times. Dejavniki za uvrstitev so namreč v celoti podrejeni zaslužku. Prvi dejavnik je, koliko tvoji diplomanti zaslužijo, ko končajo šolo, drugi dejavnik je razlika med plačo, ki so jo imeli prej, in plačo, ki jo imajo po opravljenem šolanju, tretji dejavnik pa je, v koliko multinacionalkah delajo. Oprostite, ampak jaz ne vzgajam ljudi za multinacionalke! Vzgamam jih, da bodo prispevali k napredku držav srednje in vzhodne Evrope. Na srečo tudi Financial Times počasi spoznava, da tako ne gre več naprej in da bo treba merila spremeniti.

Pa so od uvrstitve na to lestvico kakšne koristi ali gre zgolj za imidž?

► Gre predvsem za imidž. Zato sem se tudi odločila, da gremo v drugo smer, v tržno nišo inovacij, etike in estetike, da se torej usmerim na področja, na katerih je naša šola že zdaj zelo dobra. Za ta področja je specializiranih zelo malo poslovnih šol, bolj gre za posamezne predavatelje, kot so Nancy Adler, Steven Taylor, Philip Mirvis in še kakih 50 drugih, razkropljenih po svetu. Večina teh predavateljev je že prišla predavati na našo šolo.

Kako verjetno se vam zdi, da se bo kapitalizem nekoč sesul sam vase, tako kot se je komunizem?

► Ali bo to, kar vidim kot bližnjo prihodnost, pripeljalo v razpad kapitalizma in popolnoma nov sistem, ki ga moramo še poimenovati, ne vem. Verjetno bomo pristali pri švedskem modelu socialnega kapitalizma. Vrsta strokovnjakov, tudi ekonomistov, je prepričana, da sta znanje in informacija že sedaj pomembnejša dejavnika kot kapital. Govorimo o družbi in ekonomiji znanja. Je pa res, da lahko pred tem doživimo še velike družbene pretrese.

Gledamo svetovno tekmo za vrhunske talente, ki bodo odločali o tehnološkem prvenstvu v prihodnjih dveh desetletjih. Bi bilo zaradi tega smiselno, da bi tudi javne visokošolske ustanove v Sloveniji poslovale v angleščini, da bi tako pritegnile tuje študente z najboljšimi ocenami in si hkrati gmotno opomogle?

► Če zares želimo biti bolj mednarodni in pritegniti tuje profesorje in študente, potem vsekakor. V Romuniji je bilo že pred leti mogoče zadnja dva letnika dodiplomskega študija končati v angleščini. Na naših fakultetah to še ni mogoče, je pa nujno. Mimogrede, na naši šoli smo imeli pred časom kar nekaj težav pri pridobivanju akreditacije za podiplomski študij prav zato, ker predavanja potekajo v angleščini. **Podatki kažejo, da so daleč najbolj inventivni singapurski študenti, kar je logično, saj Singapur izjemno veliko vlaga v ustvarjalnost študija. Kam**

se po ustvarjalnosti uvrščajo slovenski študenti?

► Singapur ponuja veliko bolj konkurenčno okolje, tudi za dijake in študente. Mladi se veliko bolj zavedajo, da svojo prihodnost ustvarjaš že od osnovne šole. Tega se pri nas začujemo zavedati veliko pozneje. Drugo dejstvo pa je, da je v Singapurju vse odvisno od inovacij, saj nimajo ne surovin ne industrijske tradicije. Inovativnost je njihov način razmišljanja. V Singapurju je vladni proračun za izobraževanje takoj za tistim za obrambo. Poleg tega imajo vladni sklad, agencijo za razvoj znanja zaposlenih, ki zagotovi do 80 odstotkov sredstev za usposabljanje vseh zaposlenih. V ta sklad se stekajo sredstva iz vlade in podjetij. Podjetja so po zakonu dolžna za izobraževanje za vsakega zaposlenega odvajati 0,25 odstotka od prvih 4500 dolarjev bruto mesečne plače. Če denarja ne porabijo, morajo ta znesek plačati državi kot neke vrste davek.

Glede tega bi si Singapur lahko vzeli za zgled ...

► Še vsaki dosedanji vladi sem predlagala, da bi tudi v Sloveniji uvedli tak model, pa mi ni nobena prisluhnila. Ko smo pred četrto stoletja ustanovljali našo šolo, so imeli v Singapurju že osem menedžerskih šol, pa nimajo bistveno več prebivalcev kot Slovenija. Tako kot danes ves svet hodi študirat v Singapur, bi lahko dosegli, da bi vsaj vsa srednja in vzhodna Evropa hodila študirat v Slovenijo. Seveda bi bilo to izvedljivo samo, če bi na pomoč priskočila

država. Ena boljših potez ministra Golobiča je bila, da je finančno podprl centre odličnosti. Ne vem sicer, kako je denar razporedil, mislim pa, da ljudje to pogosto kritizirajo samo zato, ker niso bili izbrani. Vem na primer, da je precej denarja dobil izjemno inovativen solkanški podjetnik, ki se ukvarja z razvojem pospeševalnikov žarkov, ki bi jih lahko uporabljali tudi v medicini pri neposrednem 'napadu' na tumorje, ne da bi pri tem poškodovali preostalo tkivo. Hočem reči, če je šel denar za takšne projekte, je gotovo pametno naložen. Tudi naša šola je center odličnosti, vendar na tem razpisu ni sodelovala. Smo pa pred dvema letoma od Coca-Cole dobili 250 tisoč dolarjev za katedro iz marketinga in ravno pred nekaj dnevi sem dobila njihov dopis, da bodo katedro financirali še naprej. **Bi se morale izobraževalne ustanove čutiti dolžne skrbeti za zaposljivost svojih diplomantov?**

► Oboje, univerze in delovne organizacije, ki bodo študente zaposlile, morajo razviti politiko in dejavnosti za čimprejšnje zaposlovanje diplomantov. Najpomembneje pa je, da so vsebine študija usklajene s potrebami v gospodarstvu in družbi. Zato potrebujemo še več sodelovanja in skupnih dejavnosti, pa tudi kariernih centre, ki jih je že nekaj, in druge oblike sodelovanja z gospodarstvom. Ko se država odloči, v katero smer se bo razvijala, bi morala vedeti, kakšne vrste kadra bo potrebovala, in nato razvoj te vrste kadra tudi spodbujati.

ZA KRIZNI MENEDŽMENT NI PRIMEREN VSAK. TO DELO LAHKO OPRAVLJA SAMO USKLAJENA OSEBNOST, KI KAJ VE O SVETOVNIH TRENDIH. PRI NAS PA NEKATERI MENEDŽERJI HODIJO IZ PODJETJA V PODJETJE IN SE SPOZNAJO NA VSE, OD ČEVLJEV DO VISOKE INFORMATIKE.

V katero smer pa bi se morala razvijati Slovenija?

► V različne tržne niše. Ugotoviti moramo, kje smo res dobri, ker za financiranje vsega nimamo dovolj denarja. Še vedno imamo zelo čisto naravo, zato bi lahko veliko naredili na področju zdrave hrane. Slovenija je zelo primerna tudi za t. i. intelektualni turizem. To je turizem, ki razvija možnosti za kateri koli študij, pa tudi za pisanje, preučevanje ter pasivno in aktivno ukvarjanje z umetnostjo. Tak turizem ne uničuje narave, ampak jo osmišlja. Je turizem intelekta in občutkov. Dobri smo še pri razvoju umetne inteligence. Skratka, podpreti bi morali stvari, ki so unikatne.

Ali to pomeni, da bi se morali dokončno odpovedati tekstilni industriji, ker ta bolj ali manj samo še živitari?

► Muro bi morali zapreti že pred 20 leti, ker Kitajcem, ki enake stvari

naredijo za petkrat nižjo ceno, ne more konkurirati.

Kako pa potem lahko uspevata Zara in Benetton?

► Obe podjetji sta se usmerili na mladino. Imata popolnoma drugačen, bistveno inovativnejši sistem na vseh področjih - od raziskav in razvoja do oblikovanja, logistike, trženja in prodaje. Obe podjetji sta s svojim informacijskim sistemom npr. dosegli, da stalno sledita željam kupcev po vsem svetu in sta se na te želje sposobni odzvati v zelo kratkem času. Tradicionalna tovarna je sposobna nove modele v trgovino pripeljati v treh do štirih mesecih, v Zari pa so se na želje kupcev sposobni odzvati v dveh ali treh tednih, če gre za popolnoma nov dizajn. V trgovinah, s katerimi sodelujejo neposredno, imajo majhne zaloge, v oblikovanje pa vlagajo zelo veliko.

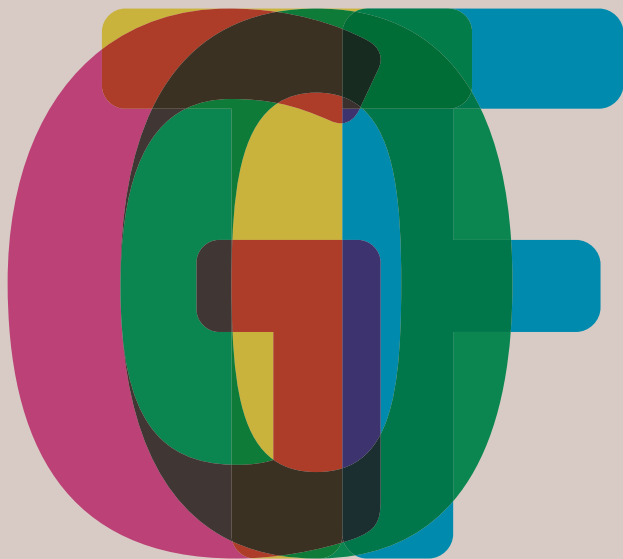
Vse to bi lahko uvedli tudi v Muri, če bi jo vodili mladi, inovativni menedžerji ...

► Gotovo. Mura je v zadnjih 20 letih k nam na šolanje poslala največ štiri slušatelje, pa čeprav smo jim ponudili popust pri plačilu kotizacije. Mislim, da je bila to velika napaka. Prvič zato, ker imaš med takim šolanjem priložnost prisluhniti tujim profesorjem, ki od blizu poznajo sistem Zare, Benettona in številnih drugih uspešnih podjetij, pa tudi zato, ker v razredu sediš z menedžerji iz 20 držav, s katerimi lahko navežeš poslovne stike. Včasih smo govorili, da bo vse boljše, ko bodo podjetja privatizirana, ko bo torej jasno, kdo je njihov lastnik. Ampak to, kdo je lastnik, ni tako bistveno. Bistveno je, kako dober je menedžment. Elan je bil najboljši takrat, ko še ni bil privatiziran. Če bi bilo pomembno zgolj lastništvo, po svetu ne bi bilo nobenih bankrotov. Za krizni menedžment ni primeren vsak. To delo lahko opravlja samo usklajena osebnost, ki kaj ve o svetovnih trendih. Pri nas pa

nekateri menedžerji hodijo iz podjetja v podjetje in se spoznajo na vse, od čevljev do visoke informatike.

Premier Pahor je pred časom napovedal, da bo njegova vlada iz Slovenije naredila novo Silicijevo dolino. Je Silicijeva dolina danes še lahko zgled, ki bi ga nekritično posnemali? Marsikdo namreč opozarja, da Silicijeva dolina ni le domovina internetnih milijarderjev in nekaterih najvišje uvrščenih univerz na svetu, temveč je neločljivo povezana tudi z veliko socialno razslojenostjo, komercializacijo raziskovalnega dela in popolno odvisnostjo univerz od zasebnega kapitala.

► Dobro je, če politika spodbuja ideje in prakso raziskovanja in inovacij. Toda Silicijeva dolina se mi zdi zastarel model. Pa tudi »science parks« bodo kmalu verjetno iz mode. Pahor ni edini, ki govori o Silicijevi dolini. Tudi Rusi razmišljajo o svoji Silicijevi dolini. Ruski predsednik Medvedjev je o tem prav pred kratkim govoril z ameriškim predsednikom Obama. Problem Slovenije je, da si nikoli ne izmislimo nič novega. Mogoče zato, ker nam manjka ambicioznosti. Preprosto ne verjamemo, da smo lahko inovatorji. Pri nas si nihče ne upa reči: dober sem. Na Zahodu pa je to nekaj popolnoma normalnega, saj se zavedajo, da se morajo nenehno prodajati na trgu. ☺

MAG Grafične in interaktivne komunikacije
MAG Načrtovanje tekstilij in oblačil
MAG Oblikovanje tekstilij in oblačil

DR Tekstilstvo, grafika in tekstilno oblikovanje

Oddelek za tekstilstvo

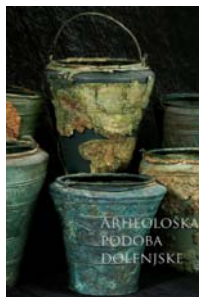
Snežniška 5, Ljubljana
www.ntf.uni-lj.si/ot

za modno oblikovanje, grafiko in tekstilstvo
študijski programi 2. in 3. stopnje
prijava za vpis do 1. 9. 2010

Univerza v Ljubljani
Naravoslovnotehniška fakulteta

Dolenjski muzej

Arheološka podoba Dolenjske

Jakčev dom

Božidar Jakac: Avtoportret

Kočevski rog

Baza 20

Napovedujemo razstavo

Skupina IRWIN: Država v času

Ob 90-letnici Novomeške pomladi

26. september 2010 - 16. januar 2011

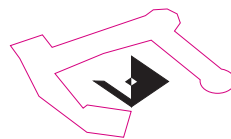
Dolenjski muzej Novo mesto

Muzejska ulica 7, 8000 Novo mesto

Muzej: 07 373 11 30, **Jakčev dom:** 07 373 11 31,
Kočevski rog - Baza 20: 041 315 165

Loški muzej

Loški muzej Škofja Loka

Grajska pot 13
Informacije:
tel. (04) 517 04 00,
www.loski-muzej.si

Vabimo na ogled

razstave o ognjenem orožju *Kaj jemlješ ti orožje, sin?*
stalnih muzejskih zbirk,
Škoparjeve hiše na grajskem vrtu
razstavo *Maje Sever Luč* v Galeriji Ivana Groharja
in Galerije Franceta Miheliča.

Muzej je odprt:

V ponedeljek od 10. do 16. ure
od torka do nedelje od 10. do 18. ure.

Vabljeni!

MESTNI MUZEJ IDRİJA

Rudnik živega srebra Idrija je pet stoletij pomembno sooblikoval gospodarsko, znanstveno in kulturno podobo Evrope. Razvoj rudnika, rast mesta in način življenja njegovih prebivalcev predstavljamo v enem najboljših evropskih muzejev industrijske in tehniške dediščine na gradu Gewerkeneegg.

Urnik: vsak dan od 9. do 18. ure

Informacije:

Mestni muzej Idrija, Prelovčeva 9, 5280 Idrija
www.muzej-idrija-cerkno.si
tajnistvo@muzej-idrija-cerkno.si
Tel. 05 37 26 600

PARTIZANSKA BOLNICA FRANJA

Franja Partisan Hospital

Partizanska bolnica Franja (Dolenji Novaki pri Cerknem) je simbol odporniškega gibanja in simbol razvejane zdravstvene dejavnosti na celotnem slovenskem ozemlju v času 2. svetovne vojne. Priča o pogumu, srčnosti in humanosti ljudi, ki so v njej delovali in vseh tistih, ki so jo oskrbovali in varovali v tajnosti.

Urnik: 1. april - 30. september vsak dan od 9. do 18. ure, 1. oktober - 31. oktober vsak dan od 9. do 16. ure, 1. november - 31. marec ob ugodnih vremenskih razmerah za najavljene skupine

Informacije:

Cerkljanski muzej, Bevkova 12, 5282 Cerkno
www.muzej-idrija-cerkno.si
info@muzej-idrija-cerkno.si
Tel. 05 37 23 180, 05 37 26 600

BORUT KRAJNC

Dr. Rudi Rizman, slovenski sociolog, Oddelek za sociologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

AKADEMSKI KAPITALIZEM

Rudi Rizman

Univerza in znanje kot lopata

Le nekaj elitnih univerz v Evropi in svetu - žal med njimi ni nobene iz Slovenije - se (še) uspešno upira »merkantilizaciji«, posledica tega pa je, da univerze namesto prejšnjemu »univerzalnemu« vedno bolj strežejo uporabnejšemu »pluriverzitetnemu« znanju. Priča smo usodnemu preobratu, ko je družba skoraj nehala biti predmet znanstvenega raziskovanja, politiki pa so si v njenem imenu uzurpirali to, da zbujajo pomisleke o avtonomiji univerzitetne sfere. Visokošolske ustanove skupaj z raziskovalnim kompleksom čedalje bolj spominjajo na supermarket, ki, opirajoč se na tržni »maoizem«, strežejo in se udnjajo okusu svojih uporabnikov.

Nacionalne politike in politiki - in to ne glede na svoj lev ali desni pedigre oziroma ne glede na to, ali je vsakokratni visokošolski minister »kemik« ali »filozof«, kot se lahko pre-

pričamo tudi v Sloveniji - ne dajo veliko na avtonomijo univerz. Če pa imajo po kakem naključju to več stoletij prepoznavno kodo evropskih univerz vendarle na jeziku, za njo še zdaleč ne stoji ista vsebina kot nekoč. Pri nas so zadnji dokaz za tako trditev Izhodišča za nacionalni raziskovalni program, katerih pravi naslov, če si pomagamo z Orwellom, bi se moral pravzaprav glasiti Izhodišča za odpravo znanosti in univerz.

Odličnemu poznavalcu univerz Antonyju Lermanu moramo pritrčiti, ko ugotavlja, da je prevladujoče obravnavanje univerz in znanja, ki ga lahko pričakujemo od politik(ov), v bistvu barbarsko početje, saj avtonomijo univerz in z njo povezane akademske svoboščine žrtvuje na oltarju analize stroškov in donosov (cost-benefit analysis). Povrh vsega glede na stalno naraščanje števila

študentov vlade namenjajo univerzam vedno manj denarja, hkrati pa se vedno bolj povečuje njihov nadzor nad njimi.

Čeprav nočem napeljevati k nerealnim pričakovanjem, pa vendarle dvomim, da bi lahko omenjeno stroškovno merilo dolgoročno prevladalo ali se izkazalo za naprednejše od liberalnega načela avtonomije univerz, ki ima za seboj uspešno opravljene teste v zgodovini. Poskus politikov, da univerze in znanje podredi svojim predstavam o družbenem inženiringu, bo slej ko prej pripeljal do za družb(e) dragega poraza, kot se je to v preteklosti že večkrat pokazalo na drugih področjih družbenega življenja. Centralizirano in birokratsko menažiranje takih institucij, kot so univerze in druge raziskovalne ustanove, ki duši ustvarjalnost in svobodni duh v njih, brez katerih se

od njih ni mogoče nadejati novega znanja, ne more trajati neomejeno. Študenti, ki so v zadnjih dveh letih v Evropi protestirali proti degradaciji univerz, so se dobro zavedali, pravzaprav so to občutili na svoji koži, da jih omejevanje in nadzor nad univerzami podrejata izpitnemu mehanizmu, ki namesto ustvarjalnih in kritično mislečih posameznikov nagrajuje ravnanja, povezana s tem, kako preživeti. Poleg tega je pretirano ekspoziranje študentov na trg namenjeno še drugemu, tokrat neoliberalnemu mehanizmu, tj. discipliniranju študentov, s katerim so oropani za priložnosti in motivacijo, da bi se kritično spraševali o svojem mestu/vlogi v družbi v času odrasčanja, ko si mladi ljudje, če se spomnimo zgodovine, praviloma postavljajo radikalna vprašanja v zvezi s tem. Na konferenci v Leedsu, kjer se je razpravljalo o kritičnem stanju evropskih univerz, si zato neki udeleženeec ni mogel kaj, da ne bi pripomnil, da se morajo danes tisti, ki se na njih zavzemajo za kritično mišljenje in znanje, skrivati kot svoj čas Anna Frank.

Mnogi so verjeli, vendar so se medtem vrste teh »vernikov« zredčile, da bodo nacionalne agencije za akreditacijo univerzitetnih programov njihovim izvajalcem zagotovile avtonomijo in akademske svoboščine, ki so *conditio sine qua non* za njihovo integralno uresničevanje. Vendar, kot vse kaže, se je z ustanovitvijo teh agencij samo še okrepil paradržavni nadzor nad njimi in vsakršno omejevanje in predpisovanje, kaj naj bi morale univerze in raziskovalne ustanove početi. Spomnimo se, da je Humboldtov organizacijski model dobrih dvesto let nalagal vladi oziroma državi, da univerze zavaruje pred komercialno in tržno pogojenimi zahtevami ter vmešavanjem javne uprave v njihovo življenje. Z ustanovitvijo agencij so se vlade (države) perfidno odrekle (za)varovanju univerz in tako rekoč pooblastile agencije, da akreditirajo univerzitetne programe na podlagi meril, ki postavljajo v ospredje njihovo ekonomsko upravičenost (impact). S tem je bil narejen usodni ali ključni korak k utrditvi »akademskega kapitalizma« tudi na univerzah.

Za »akademskega kapitalizem«, če se opremo na Richarda Müncha, pa je predvsem značilno, da izobraževanje ni več namenjeno ustvarjanju skupnega dobrega, temveč predvsem ustvarjanju zgolj na posameznika omejenega dobrega, to pa lahko odločilno potrdi ali pri(po)zna šele trg (bodisi nacionalni bodisi globalni). Univerze igrajo pri tem podrejeno vlogo, ključno pa prevzame trg kot mediator med izobraževanjem in zaposlovanjem. »Akademskega kapitalizem« presoja vse skozi kvantitativni izračun dobičkov, ki jih prinaša investiranje v človeški kapital. Da so univerze zdrsnile na to zanje

NACIONALNE POLITIKE IN POLITIKI – IN TO NE GLEDE NA SVOJ LEVI ALI DESNI PEDIGRE– NE DAJO VELIKO NA AVTONOMIJO UNIVERZ. PRI NAS SO ZADNI DOKAZ ZA TAKO TRDITEV IZHODIŠČA ZA NACIONALNI RAZISKOVALNI PROGRAM, KATERIH PRAVI NASLOV, ČE SI POMAGAMO Z ORWELLOM, BI SE MORAL PRAVZAPRAV GLASITI IZHODIŠČA ZA ODPRAVO ZNANOSTI IN UNIVERZ.

bizarno raven, so morale biti prej prikrajšane za akademsko svobodo, ki je (bila) nujen pogoj za ustvarjanje idej in znanja brez vsakršnih bistvenih omejitev.

Britansko združenje Akademiki za akademsko svobodo (AFAF) razpolaga s številnimi in prepričljivimi dokazili o tem, da s padcem akademske svobode ne padejo le univerze, temveč se z njim najdemo tudi na nevarni točki za prihodnost civilizacije. Podobno mnenje je pred nedavnim v manifestu v Maastrichtu izrazilo tudi 20 odličnih evropskih strokovnjakov za izobraževanje, ki so se zavzeli za večjo diferenciacijo med univerzami, ki se posvečajo bodisi izobraževanju bodisi raziskovanju, nadalje za njihovo večjo avtonomijo od vlad oziroma države ter za njihovo prepričljivejšo internacionalizacijo.

Manifest ugotavlja visoko stopnjo korelacije med avtonomijo in dosežki oziroma odličnostjo univerz. Nemški strokovnjaki so pri tem postavljali za zgled primer avtonomije, ki jo uživajo univerze v Veliki Britaniji, v nasprotju s tistimi v Nemčiji. Profesor Peter Gaehtgens, nekdanji rektor berlinske Svobodne univerze in predsednik nemške rektorske konference, je ob tem izrazil mnenje, da bo za uresničenje avtonomije univerz na celini potrebnih vsaj 50 let, pri čemer bo treba dati prednost delu s študenti in skrbti za njihove odlične dosežke.

Pred kratkim je na predavanju na irski akademiji v Dublinu predsednica harvardske univerze Drew Faust opozorila na nevarno ožene zgodovinsko uveljavljenega fokusa univerz, ki naj bi bile namenjene predvsem družbenemu (bolje političnemu) cilju zagotavljanja gospodarske rasti. Privilegiranje sedanjih potreb bi bil račun, izstavljen preteklosti in prihodnosti. Po mnenju Faustove tisto, kar lahko ta čas prepoznamo kot vredno in uporabno, ne bi smelo izpodriniti tistega, kar še nima prepoznavne (merljive) vrednosti oziroma cene. Če se bodo univerze - poučevanje in raziskovanje - financirale tako, da bodo imeli prednost projekti, ki ne bodo tvegani in bodo

temeljili na konvencionalnih merilih, potem se lahko univerze poslovijo od tega, da bi še naprej proizvajale novo znanje in znanstvene paradigme. Nazadnje se je Faustova še vprašala, kako lahko od univerz pričakujemo, da bodo ustvarjale novo znanje, če na njih ne bo več prostora za zamišljanje sveta (družbe), ki bo drugačen (alternativa) od tega, v katerem živimo danes.

Urnavanje univerz(e) na kopito trga ali ekonomskega vira, ki »proizvaja generacije uporabnih strojev namesto kompetentnih državljanov, sposobnih samostojno razmišljati« (Martha Nussbaum), je hkrati zabrisalo, če že ne tudi povsem izvrlo iz njihovega repertoarja vednosti, ki jih ponujajo humanistične vede in umetnost. Na njihovo mesto je stopilo obvladovanje znanja ali, bolje, tehnik, ki so značilne za upravljanje korporacij in poslovnih sistemov. V tem smislu lahko poleg krize univerz in nasploh izobraževanja govorimo tudi o krizi demokracije. Prihodnji državljani, kakršni prihajajo z univerz, so brez močnih emocionalnih in kognitivnih navezav na duhovni in vrednostni kapital, ki se je ustvarjal kar nekaj tisoč let, so pa dobro izurjeni v tehnikah branja, ki prinašajo merljive rezultate in ki jih je mogoče ocenjevati s standardiziranimi testi. Ne glede na teoretične in ideološke razlike številni znanstveniki zagovarjajo mnenje, da humanističnih podlag izobraževanja in poučevanja ne bi smeli žrtvovati v korist pridobivanja ozkih tehničnih znanj, ki obljublajo hitre in praktične rezultate.

Prave in dobre univerze ne podlegajo cinizmu in se tudi ne uklanjajo diktatom delodajalcev, da bi diplomirane študente, namesto da bi jim dajale temeljna znanja in jih naučile (kritično) misliti, usposabljalne izključno za konkretna delovna mesta. Univerza oziroma njene fakultete, ki na svojem »teritoriju« ne gojijo kritičnega mišljenja, si ne zaslužijo tega imena. Prav tako moramo to trditev razširiti na univerze, na katerih ne morejo ali nočejo zavarovati akademske svobode. Mary Evans v knjigi s povednim naslovom »Killing

Thinking« (2004) nagovarja h gojenju kritičnega mišljenja zunaj okopov univerz, ki tega več bodisi ne znajo ali to zavračajo. Ob tem napoveduje, da bo prvi korak k resnični demokratizaciji univerz narejen takrat, ko se bodo prihodnje generacije študentov in tudi profesorjev odvrnile od njih.

Čeprav se univerze ne morejo povsem izogniti nalogi kariernega usmerjanja študentov, je usposabljanje za večine (training) prej naloga delodajalcev samih, saj bi morali bolj kot izkušnje znati ceniti potencialno usposobljenost (znanje) študentov - se pravi tisto dosti pomembnejšo podlago, ki pozneje omogoča usposabljanje in opravljanje različnih delovnih veščin v njihovi večdesetletni delovni dobi. Ko je o problemu izobraževanja in pridobivanja veščin razpravljal rektor Jesus Colleaga na Oxfordu lord Krebs, ga je duhovito ponazoril s trditvijo, da so bili starši zelo zadovoljni, ko so v predmetnik vpeljali spolno vzgojo, da pa bi se zagotovo uprli, če bi jo nadgradili še s spolno prakso.

Po dobrih desetih letih uveljavljanja bolonjske prenovle je zanjo mogoče reči, da je medtem postala ujetnica paradoksa. Ključni in izvirni cilj Deklaracije iz Bologne (1999) je bil vzpostavitev širšega evropskega okvira v izobraževanju in raziskovanju, ki bi spodbujal mobilnost na teh dveh področjih ter omogočal primerljivost pridobljenih univerzitetnih spričeval. Tisto, kar smo dobili, pa je v neposrednem nasprotju s cilji omenjene deklaracije: zaradi skrajšanega študija (zmanjševanje stroškov!) se slabo piše študentski (in s tem tudi profesorski) mobilnosti, poleg tega smo priča novi hierarhiji pri podeljevanju diplomskih nazivov, ki je sprta s cilji demokratično zasnovanega izobraževanja in politike zaposlovanja. Od zgoraj in mimo univerz zasnovano ter vsiljeno transnacionalno integracijo (standardizacijo) nacionalnih izobraževalnih institucij spremljajo tudi razdiralni procesi dezintegracije na nacionalni ravni.

Ministri za visoko šolstvo se sicer izgovarjajo, da gre pri tem za »tehnič-

ne napake«, ki so jih zakrivile same univerze, vendar je to za lase privlečen izgovor. Sedanji ministri ali njihovi nasledniki se bodo morali slej ko prej ukvarjati s tistimi strukturalnimi problemi, ki so pripeljali do razvrednotenja in demontaže evropskih univerz in o katerih je govor v tem prispevku. Ob praznovanju omenjene desetletnice je zato ugledni Frankfurter Allgemeine Zeitung že v naslovu svojega glavnega prispevka poudaril, da se je »bolonjski balon razpočil«.

Sedaj je seveda težko napovedati, kako se bodo univerze izvile iz primeža naraščajoče hiperspecializacije znanja, ki ji ni videti konca in ki je odgovorna za produkcijo študentov in hkrati z njimi tudi profesorjev z močno zoženim horizontom ali obsegom znanja. Najmanj, kar lahko rečemo za (pre)več univerz, je, da so postale v strukturnem smislu neodgovorne ali v najslabšem primeru slepe za svoje družbeno okolje in da jih nezanesljiva prihodnost, ki jo pomagajo soustvarjati, niti pretirano ne vznemirja. Prav tako se večina izmed njih ne sprašuje več, kakšna sta njihova vloga in odgovornost pri soustvarjanju demokratične družbe. Če bodo hotele univerze postati del rešitve, namesto da ostajajo del problema, se bodo morale posloviti od skrajne specializacije znanja in se, nasprotno, opreti na za univerze primernejši kognitivni pluralizem. To z drugimi besedami pomeni visoko ali vsaj višjo stopnjo refleksije in prepričljivo zasidranost v metodološkem in teoretičnem obvladovanju/poznavanju informacij in znanja, ki se bo odvrnilo od novodobnega slepila, da je znanje uporabno enako kot lopata.

Pri tem je ključno, če si sposodimo trditev Gesine Schwan, da univerze svojim učiteljem in predvsem študentom omogočijo suvereno delovanje, ki s spremljajočo samorefleksijo med drugim omogoča, da se oblikujejo v soodgovorne in suverene moralne osebnosti. Najslabše, kar se lahko zgodi visokošolskemu izobraževanju, je, da bi ali da so njegovi produkti postali blago ali stvar veljave, kar bi šlo na roko Nietzschejevi sarkastični pripombi o izobraženem filistru. Seveda ne obstaja nič takega, kot je totalno znanje. Napredovanje od poznavanja dejstev ali informacij k znanju je sočasno povezano s procesom pridobivanja gotovosti o spoznanju, ki paradoksalno vključuje tudi načelo negotovosti (uncertainty) pridobljenega znanja in njegovo prav tako omejeno veljavnost. Pravzaprav je šele pripoznavanje kritične negotovosti eden od najprepričljivejših dokazov za napredovanje pri našem razumevanju. Vsaka druga pot vodi k tistemu, kar je Thomas Mann poimenoval »z ničimer omejeno krčenje misli in duha«. ☉

E-ZNANJE

Staš Zgonik

Nekaj predlogov za brezplačno širjenje obzorij prek spleta

Navadili smo se že, da je internet nepregledno velika in raznolika zbirnica podatkov. Vendar je razlika med dostopnostjo podatkov o nekem področju in dostopnostjo resničnega znanja o tem področju zelo velika. V nadaljevanju predstavljamo nekaj strani, ki po našem mnenju zadostijo merilu dostopnosti resničnega znanja.

SLOVENIJA

Portal VideoLectures.NET (<http://videlectures.net/>) v izbor ni uvrščen zgolj zato, ker izstopa v Sloveniji, ampak tudi zato, ker izstopa v svetu. Projekta ekipe iz Centra za prenos znanja na področju informacijskih tehnologij na Inštitutu Jožef Stefan se je hitro oprijel vzdevek »znanstveni YouTube«. Na tej strani lahko dostopate do posnetkov predavanj uglednih strokovnjakov in profesorjev z vsega sveta. Namen portala je po besedah vodje centra MITJE JERMOLA preprost: »Želimo ponujati kakovostne videoizobraževalne in znanstvene vsebine, vsem, zastonj.« Kar se tiče svetovnega ugleda, ki si ga je ustvarila stran, o njem najbolje priča lanska nagrada World Summit Award v kategoriji »e-znanost in tehnologija«, ki jo podeljujejo v okviru iniciative Združenih narodov. Zdaj stran gosti nekaj več kot 11 tisoč posnetkov predavanj, vendar se njeni ustvarjalci že pripravljajo na obširno širitev zbirke, saj računajo, da bodo ob pomoči projekta OpenCast Project zbirki lahko dodajali po nekaj tisoč prispevkov na dan.

UNIVERZE

Večina najuglednejših ameriških univerz na svojih spletnih straneh ponuja dostop do brezplačnih posnetkov z nekaterih predavanj. Tako imenovane zbirke OpenCourseWare ponujajo Massachusetts Institute of Technology oziroma MIT (<http://ocw.mit.edu/index.htm>), ki je bil tudi pionir na tem področju, sledili pa so mu Stanford (<http://itunes.stanford.edu/index.html>), Harvard (<http://www.extension.harvard.edu/openlearning/>), Yale (<http://oyc.yale.edu/>) in Carnegie Mellon (<http://oli.web.cmu.edu/openlearning/for->

videlectures.net
exchange ideas & share knowledge

SIGN IN
NEW USER
REGISTER

HOME • BROWSE LECTURES • PEOPLE • CONFERENCES • ACADEMIC ORGANISATIONS • EU SUPPORTED • ABOUT US

SEARCH >>

Browse lectures...

View order

- Hot
- Popular
- Just published
- Recent
- Top Voted

Type of content

- Event (486)
- Lecture (7862)
- Tutorial (237)
- Keynote (332)
- Interview (173)
- External (199)
- Other... (748)

Language

- English (8767)
- Slovenian (945)
- French (52)
- German (8)
- Croatian (45)
- Other... (73)

Year

From: (any)

To: (any)

...Search a Keyword

Search

Topics

Architecture (49) Arts (155) Astronomy (3) Biology (200) Business (193) Chemistry (132) Computers (132) Computer Science (1908) Criminology (8) Earth sciences (20) Economics (35) Education (61) Environment (77) Events (70) Health Sciences (10) History (94) Humanities (138) Journalism (5) Law (63) Life Sciences Mathematics (228) Medicine (58) Military (9) Neuroscience (1) Philosophy (61) Physics (199) Psychology (24) Recreation Regional (7) Science (115) Society (137) Sociology (20) Sports (3) Technology (202)

9890 items listed...

Page 1 of 260 > Next Last

Behavioural Learning: Inspiration from Nature? Chris Watkins

Learning with Probabilities Neil D. Lawrence

Introduction to Machine Learning Iain Murray

THE NEXT STEP International Conference of Museums of Modern and Contemporary Art
The conference title refers to the state of affairs brought about by the rapid globalization and the growing doubts concerning ...

What is happening to the principal museum institutions in the region of former Yugoslavia? Tihomir Milovac, Miško Šuvaković, Amila Ramović, Zoran Erić, Bojana Piškur, Suzana Milevska

Introduction to Graphical Models Silvia Chiappa

Probability and Mathematical Needs Sandrine Anthonie

PASCAL Bootcamp in Machine Learning
The LIF organised the second bootcamp of the European Network of Excellence PASCAL (Pattern Analysis, Statistical modelling and Computational Learning) ...

How can artists help make the histories presented by museums of modern and contemporary art more comprehensive? Gediminas Urbonas, Tadej Pogačar

Of Water and Spirit Maldoma Patrice Some

What is cognitive science? Josh Tenenbaum

MIT 15.969 Dynamic Leadership: Using Improvisation in Business - Fall 2004
The first two weeks of this course are an overview of performing improvisation with introductory and advanced exercises in the ...

students/freecourses). Nobena od univerz za zdaj ne ponuja brezplačne pridobitve diplome iz katerega od svojih programov in verjetno se v bližnji prihodnosti to tudi ne bo zgodilo.

Tak načrt pa imajo na strani Peer-2-Peer University (<http://p2pu.org/>), ki je brezplačno spletno izobraževanje zastavila nekoliko bolj formalno. Ponuja nekajtedenske programe, po katerih naj bi učenec dejansko vsaj za silo obvladal neko področje, saj poleg posnetkov predavanj na tej strani priskrbijo tudi potrebno učno

gradivo, izobraževanje pa poteka po vnaprej določenem urniku. Programi segajo od uvoda v CyberPunk literaturo do vodenja volilnih kampanj. Ne le da se lahko vsak prijavi na katerega od programov, vsak lahko tudi zasnjuje, razpiše in vodi svoj učni program, seveda ga morajo upravljalci strani prej pregledati in tak program dovoliti. Stran je za zdaj še vedno v preskusni fazi, lahko se zgodi, da bodo njeni snovalci od uporabnikov v prihodnosti zahtevali simboličen denarni prispevek. Obstaja še precej spletnih strani, ki

ponujajo posnetke s predavanj z različnih univerz. Ena takih je na primer stran AcademicEarth (<http://academicearth.org/>), njena precej manj dodelana sorodnica pa LectureFox (<http://lecturefox.com/>). Stran LearnersTV (<http://www.learners.tv.com/index.php>) poleg posnetkov predavanj z različnih izobraževalnih ustanov ponuja tudi spletne preizkuse znanja s posameznih področij.

GOVORCI

Ko gre za predavanja uglednih lju-

di, ne moremo mimo znamenitih konferenc Technology Entertainment and Design (TED). Gre za serijo konferenc, na katerih vodilni ljudje s svojih znanstvenih področij (ne samo naravoslovnih) v govoru, ki je omejen na 18 minut, čim privlačneje predstavijo »ideje, ki jih je vredno širiti«, kar je tudi konferenčni moto. Od leta 1984 so se na govorniškem odru med drugimi zvrstili RICHARD DAWKINS, BILL CLINTON in BILL GATES. Od leta 2006 si je številna od teh predavanj mogoče ogledati prek spletne strani (<http://www.ted.com/>), ki je do danes imela že okoli 300 milijonov ogledov. Uspeh konferenc TED je spodbudil posameznike drugod po svetu k neodvisnemu organiziranju podobnih konferenc s skupnim imenom TEDx. Svojo je dobila tudi Ljubljana (<http://www.tedxljubljana.com/>).

Še ena, vseeno nekoliko manjša serija konferenc si je izbrala malenkost drugačno filozofijo. Ljudje, ki delajo dobre in zanimive stvari, lahko k temu spodbudijo še druge. Organizatorji konferenc DoLectures upajo, da bodo predavanja tudi katerega od slušateljev spodbudila, da bo napisal svojo knjigo, splezal na »svojo« goro, kaj izumil. Predavanja so dostopna na spletni strani (<http://www.dolectures.com/>).

MALO MEŠANO

Pri kakršnemkoli iskanju znanja na spletu preprosto ni mogoče mimo enega največjih bogastev sodobnega spleta - Wikipedije (http://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page). Res je to bolj zakladnica podatkov, a vsako spletno iskanje znanja se bo najlaže začelo prav na Wikipediji. Ta spletna enciklopedija, ki ji vsak lahko dodaja nova gesla ali spremeni in dodaja opise h geslom, ki so že objavljena, je postala tako rekoč Google znotraj Googla, saj je prvi zadetek pri večini pojmov, ki jih vpišemo v priljubljeni iskalnik, prav razlaga iz Wikipedije. V enciklopediji je zbranih več kot 16 milijonov različnih gesel v 270 jezikih, raste pa s hitrostjo, ki ne dopušča, da bi en sam človek sproti prebiral vse, kar je bilo na novo dodano. Seveda zaradi posebnega načina nastajanja ne gre vsega, kar piše v Wikipediji, vzeti za čisto resnico, res pa je, da je nadzor nad pravilnostjo in primernostjo vsebin boljši, kot si večina predstavlja.

Za tiste, ki kljub temu ne zaupate anonimnemu piscu Wikipedijinega članka, je na voljo spletna skupnost Free Resource (<http://www.thefree-resource.com/>). Skupina preverjenih in zaupanja vrednih strokovnjakov namesto vas opravi filtracijo relevantnih virov o neki temi na spletu, tako da ima končni seznam literature zagotovljeno precej večjo kredibilnost.

Glede na to, da je velika večina gradiva na do zdaj omenjenih straneh v angleščini, se zdi smiselno, da omenimo še kakšno zanimivo stran za učenje tega jezika. BBC je izdelal uporabno stran za izpopolnjevanje znanja angleščine (<http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/>), ki ponuja vaje iz rabe jezika za različne namene, na primer za branje novic, poslovne sestanke in podobno. Za učenje osnov jezika s slikami pa je vsekakor zanimiv slikovni slovar (<http://www.visualdictionaryonline.com/index.php>), ki omogoča širjenje besednega zaklada in učenje pravilne izgovorjave.

Da ne bi nepravilno zapostavljali slovenskega truda, omenimo še stran Zmaga.com (<http://www.zmaga.com/>), ki ponuja brezplačno učenje osnov več evropskih jezikov, jasno tudi angleščine, ima pa tudi zelo uporabno sekcijo za učenje upravljanja s pomembnejšimi računalniškimi programi.

ZA MLADE

Če že igrajo računalniške igrice, naj se pri tem tudi česa naučijo. Spletna stran, namenjena otrokom, mlajšim od deset let (<http://www.uptoten.com/>), ponuja različne sestavljanke, pobarvanke, vaje za koordinacijo gibov in podobno. Čeprav je popoln dostop do strani plačljiv, je na voljo tudi dovolj brezplačnih vsebin, da lahko stran uvrstimo na naš seznam. Podobno je s spletno stranjo za nekoliko starejše otroke (http://www.brainpop.com/free_stuff/), ki se trudi z animiranimi lekcijami razložiti svet okoli nas, naj bo to delovanje fotoaparata ali delovanje borznega trga. Še nekoliko starejši bodo na strani WatchKnow (<http://www.watchknow.org/>) našli zbranih več deset tisoč po kategorijah razdeljenih izobraževalnih posnetkov iz različnih virov, od National Geographic Channela do YouTubea.

Za spodbujanje otroške ustvarjalnosti je ena boljših spletnih strani zagotovilo britanska ArtisanCam (<http://www.artisancam.org.uk/>) s številnimi posnetki umetniških delavnic in umetnikov pri ustvarjanju, ki otroke uči različnih ustvarjalnih tehnik, hkrati pa jih spodbuja k lastnemu ustvarjanju. Če jih bo pri tem začela zanimati umetnostna zgodovina, zagotovo ni boljše strani od SmartHistory (<http://smarthistory.org/>). Stran je prejemnica spletne nagrade Webby 2009 v kategoriji izobraževanje in ponuja kronološko in funkcionalno izjemno lepo urejene vsebine, skupaj s podrobnejšimi opisi najpomembnejših umetnin in življenjepisi njihovih avtorjev. Vsekakor to ni otroška stran, temveč stran za vsakega ljubitelja umetnosti. ☺

Univerza v Mariboru

50
Pravna fakulteta
50 let študija prava v Mariboru

Pravna fakulteta Univerze v Mariboru bo v
študijskem letu 2010/2011
v izredni obliki izvajala:

na **drugi stopnji** Bolonjske magistrske študijske programe:

- »Pravo«
- »Poslovno - gospodarsko pravo«
- »Delovno pravo in kadri«

Osnovne značilnosti:

- študij traja 2 leti
- na programu »Pravo« je 14 predmetov
- na programu »Poslovno gospodarsko pravo« je 15 predmetov
- na programu »Delovno pravo in kadri« je 18 predmetov
- programi vsebujejo 120 ECTS in trajajo 4 semestre.

Pridobljen strokovni naslov:

- mag. prava
- mag. posl. – gosp. prava
- mag. del. prav. in kad.

na **tretji stopnji** Bolonjski doktorski študijski program:

- »Pravo«

Osnovne značilnosti:

- študij traja 3 leta
- v 2. letniku je na izbiro 5 modulov; (Civilno pravo, Gospodarsko pravo, Kazensko pravo, Finančno pravo in Javno pravo)
- program vsebuje 180 ECTS in traja 6 semestrov.

Pridobljen znanstveni naslov:

- doktor znanosti

S temi programi želimo oblikovati dobrega pravnika, humanista, s kompetencami znanja pravnih veščin, ustrezno čustveno inteligenco in občutkom za pravo, ki je umetnost dobrega in pravičnega (Celsus; ius est ars boni et aequi).

Informativni dan:

- za 2. stopnjo, 3.9.2010 ob 16.00 uri

- za 3. stopnjo, 4.9.2010 ob 10.00 uri

Informacije: 02 250 42 21, mateja.trinker@uni-mb.si
in www.pf.uni-mb.si

BRANJE IN ZNANJE

Učbeniki
Priročniki
Strokovna literatura
Slovarji
Glasbene in izobraževalne zgoščenke
Leposlovje
Esejistika
Knjige za otroke
Prireditve in predstavitve
Pesniški turnir

Več informacij in brezplačen katalog:

Založba Pivec

www.zalozba-pivec.com
info@zalozba-pivec.com
t. 02 250 08 28
f. 02 250 08 29

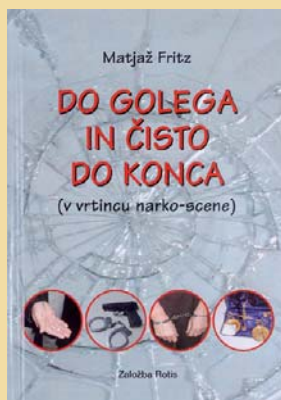
Miro Petek

v sovinem
gnezdu

**PRAVKAR
IZŠLO**

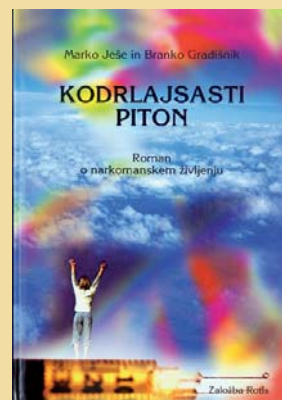
17 x 24 cm,
282 strani,
trda vezava
s ščitnim
ovitkom,
25 €

NE ZATISKAJMO SI OČI – ZAVARUJMO SVOJE OTROKE PRED DROGAMI!

Predstavljamo vam knjigi, ki imata na mlade velik preventivni vpliv, da ne zaidejo na slaba pota uživanja in preprodavanja drog, nasilja in kriminala. V knjigah **Do golega in čisto do konca** in **Kodrlajsasti piton** sta predstavljeni resnični izpovedi Matjaža Fritza in Marka Ješeta, ki nam pomagata razumeti, da pred drogami ni varen noben otrok in nobena družina.

**Knjigi lahko naročite pri Založbi Rotis:
02 33 24 744 ali na www.rotis.si**

AD FORMANDUM
impresa sociale • socialno podjetje

gostinski
učni center
centro di formazione
alberghiera

- 3-letni poklicni programi za mlade do 18. leta
- izpopolnjevalni in specialistični programi
- programi po meri za posameznike in skupine
- team building v kuhinji

... kuharji, slaščičarji,
natakarji, someljeji,
pokuševalci kave,
vodilni kadri v gostinstvu ...

Ad formandum:
poklicno izobraževanje
v Italiji

www.adformandum.eu
info@adformandum.eu
tel.: +39/040.566.360

Z ZNANJEM DO UŽITKOV!

Veris

Vpisujemo v jesenske jezikovne tečaje

ANGLEŠČINA
NEMŠČINA
FRANCOŠČINA
RUŠČINA
ŠPANŠČINA
ITALIJANŠČINA
SLOVENŠČINA ZA TUJCE

VPIS ŽE POTEKA!
Informacije:
T: 01/ 500 05 79
GSM: 040 888 131

NAŠE PREDNOSTI:

- ▶ skupine od 4 do 6 (možno tudi v paru)
- ▶ izkušeni profesorji
- ▶ sodobno opremljene učilnice
- ▶ parkirišče zagotovljeno

Veris - jezikovni studio • tel: 01/ 500 05 79 • e-mail: info@veris.si • www.veris.si